

CAMISETES VERDES

Ens trobam a les acaballes d'octubre, a punt de tancar aquest número d'*Es Saig*, i tenim una temperatura anormal, gairebé estiuenca, amb un temps de platja per als que no siguin un poc fredolers; i amb sequera perquè fa un mes bo que no plou, al manco al nostre terme. I a les pastures, de brots verds se'n veuen ben pocs, les ovelles es passegen debades. I pel que fa a l'economia, els brots verds només es troben en les ments febriles d'en Montoro i en De Guindos i de quatre tertulians i pseudoeconomistes comprats que veuen "un clar canvi de tendència" cap al bon camí, tot i que reconeixen que el percentatge d'atur, totalment inassumible, durarà anys i més anys. És trist, però ja és cosa admesa com a inevitable que moltes persones relativament joves no tendran en tota la seva vida una feina més o manco estable.

Però més val parlar d'una altra verdor, la de les camisetes verdes que simbolitzen la protesta contra el TIL, la seva aplicació i, sobretot, el que realment pretén. El mes passat acomiadàvem aquesta secció poc abans de la manifestació que va omplir avingudes i places de Ciutat de camisetes verdes, un èxit sense precedents. La vaga dels mestres ha estat majoritària, diguin el que diguin des de la Conselleria, i ha aconseguit l'adhesió dels pares que han entès els motius de la protesta i els han fet seus; com també la col·laboració d'artistes que han contribuït amb les seves obres a la caixa de resistència i de músics que malgrat les amenaces han volgut contribuir a la mateixa causa. Fins i tot molts de batles, entre ells del PP, tot i les pressions, han manifestat el seu desacord amb un pla que tots els entesos han qualificat d'absurd i antipedagògic. De fet, a l'hora d'aplicar-lo ja s'han trobat amb dificultats serioses.

Però la postura d'aquest govern és de prepotència, de "mantenella y no enmendalla" sense recular ni mitja passa per arribar a una solució del conflicte; i així es fa difícil arribar a qualque acord. I el que cada vegada queda més clar és que l'anglès no és més que una excusa, que el que realment interessa és acabar amb la immersió i amb el Decret de Mínims arraconant una llengua que els fa nosa, que els fa pudor; i han deixat clar que per aconseguir-ho no estalviaran decrets-, ni expedients, ni amenaces, ni tribunals constitucionals; sense complexos, amb arrogància, amb tota la força que els dona la seva majoria absoluta, amb una xuleria castissa i mesetària impròpia d'aquestes contrades.

Que Wert (malgrat la W) ens vulgui espanyolitzar és comprensible i lògic d'acord amb la seva mentalitat; però que vulguin fer-ho Bauçà/Bauzá, Estarellas, Bosch (massa tou), Isern, Camps i companyia -amb aquests llinatges- és més mal de pair. Cal un autoodi i un menyspreu envers la pròpia identitat malaltís i vergonyós.

LA NOSTRA PORTADA

Aquest mes a la portada i la contraportada de la revista, hi reproduïm les desset fotografies que constitueixen l'exposició **Retrets**, obra de **Joan J. Jaume**, organitzada per commemorar els vint-i-cinc anys de vida de **Titoieta Ràdio**. El muntatge d'aquestes dues pàgines és obra de **Biel Salas**.

De la pàgina 22 a la 26 d'aquest número, hi trobareu àmplia informació de l'esmentada exposició.

02	Editorial
04	El temps
05	Contes per fer i desfer
05	Calaix de sastre
06	M'han dit que diuen
07	Moviment demogràfic
08	Fa vint anys
09	Una passejada, dues estampes
10	Sabeu on és?
11	Noticiari de l'Obra Cultural Balear
12	Una ració de poesia
13	Els lectors escriuen
14	L'Ajuntament informa
17	N'Espardenyeta a Ciudad Antigua
18	Un pessic del món

22	Retrets. Titoieta Ràdio XXv
26	Flora d'Algaida
28	Consulta veterinària
30	Sobre astronomia
31	Quintos del 43
32	El Casal de Joves informa
34	Fa anys
35	L'Ànima lliure a Barcelona
36	La Parròquia informa
37	El racó de la glosa
38	Conferència sobre Ramon Llull
40	Salsa violeta
42	L'Associació de Premsa Forana
44	Fira 2013, més imatges
45	Una Xerradeta amb...

A la secció *Els lectors escriuen* hi ha una esmena, signada per Catalina Inés Llaneras, sobre la informació dels cossiers que publicàvem el mes passat. També ens ha remès unes fotos molt interessants de quan ella ballava els cossiers. A aquesta n'és una.

Es Saig. Bolletí de l'Obra Cultural Balear d'Algaida

D.L.: P.M. 495/80

Revista mensual

DOMICILI: Apartat de correus n.5 Algaida

TELÈFONS: 971125308 / 971665275 ADREÇA ELECTRÒNICA: essaig@premsaforana.cat

ADMINISTRACIÓ: Junta Directiva de l'OCB d'Algaida

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA: Isabel Busquets

CONSELL DE REDACCIÓ :

Isabel Busquets, Joan Mulet, Pere Mulet, Gabriel Salas, Gabriel Sastre, Miquel Sastre, Miquel Serra

IMPRESSIÓ: Tirrena, S. A. c/ Pintor Joan Gris, 2. 07500 Manacor Tel: 971555212

COL·LABORADORS

Llorenç Gil, Jaume Juan, Catalina Martorell, Antònia Maria Mulet, Jerònia Pou, Guillem Sastre, Miquel Rafael, Núria Sastre, Margalida Tomàs, Jerònia Vanrell, Ajuntament d'Algaida, Algaida Solidari, COF PINA, Parròquia d'Algaida, Titoieta Ràdio, Joan Barceló, Pere Fullana Falconer, Margalida Puigserver, Catalina Capellà

Es Saig només es responsabilitza de l'editorial

Vaja quin mes d'octubre més sec que hem tengut enguany. A falta de diversos dies perquè acabi el mes, només ha plogut 2 litres per metre quadrat. Costa de creure, però no serà l'any més sec, ja que el 1968 només en va caure 1,1. Esperem que la previsió a la darrereria de mes es compleixi i que plogui amb ganes i així com a mínim s'incrementin les dades de pluviometria. A més de la falta de pluja, també han estat notícia les altes temperatures que hem tingut durant tot el mes. Segurament deu haver estat l'octubre més càlid, com a mínim, de les darreres dècades. Bona part del mes hem tengut valors de 3 a 5°C més altes que la mitjana, però aquest tema el podrem valorar el mes que ve. Tot plegat, en lloc d'anar a tresscar per la garriga a cercar esclata-sangs, enguany la gent encara ha anat a vorera de mar. Les platges encara presentaven molta afluència i no és estrany, ja que s'han arribat als 30°C durant molts dies.

Com que l'octubre és el mes més plujós de l'any (representa, més o manco, un 16% del total de tot l'any) i aquest ha estat molt magre, ho hem volgut comparar amb altres anys. Per això hem mirat l'arxiu de pluja de l'apotecaria d'Algaida, en el qual disposam les dades des de 1948. La norma general és que plogui i de manera abundant. Així, hi ha anys que només amb aquest mes s'han superat els 200 litres per metre quadrat i dels cinc més plujosos, tres en foren a la dècada de 1950. També en trobam alguns de ben secs, sobretot a la dècada de 1980 i el més pobre de tots fou, com ja em comentat, l'any 1968, amb només un litre. Res, que a veure si el temps s'anima i començam a veure ploure amb alegria i abundància, que és el que toca en aquestes alçades d'any.

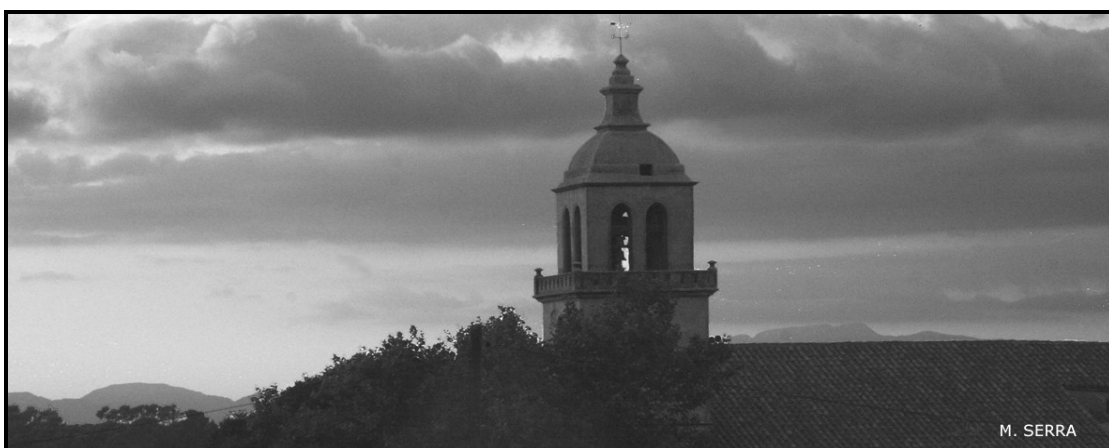
Octubre més sec

Any	mm
1968	1.1
2001	8.1
1989	9.9
1983	15
1980	16
1984	21

Octubre més plujós

Any	mm
1959	231.2
1957	216
1994	215
1958	213
1990	207.2

JOAN BARCELÓ TROBAT

FALSES EXPECTATIVES 3

Després d'atemptar contra el seu marit i anar a la presó, na Blancaneus s'ha trobat amb altres dues conegudes, amb històries curioses.

La primera, una joveneta molt esquelètica amb cabells curts li conta perquè és aquí. Des de ben petita ja havia estat tancada, sense poder sortir a veure món. L'única diferència era el lloc, ara la presó i anteriorment una torre molt alta on l'única sortida era una finestra dalt de tot. Allà vivia amb la seva mare, o això pensava ella, ja que la tenia de serventa, l'estimava ben poc i l'únic que li interessava de la filla eren els seus cabells llargs amb poders per aconseguir joventut i vivesa durant molts anys. Na Rapunzel, així es deia aquesta joveneta, el dia que complí devuit anys i amargada d'aguantar aquella bruixa que tenia com a mare, la fermà amb la seva llarga cabellera, se la tallà i tirà la mare finestra avall. Ara no té ni cabells ni mare i, pel que es veu, pren moltes pastilles a causa de la seva claustrofòbia.

La segona joveneta, havia acabat en tan mal lloc per temes legals. S'ha de dir que no era gaire correcta en les maneres de relacionar-se, més ben dit, tenia un instint salvatge. Havia viscut sempre en una tribu amazònica totalment desconeguda i, per motius que desconeixem, havia decidit anar a veure món. El que ella no sabia és que quan arribes a la civilització, si no tens papers, no ets ningú i, davant aquella sorprenent situació i amb la indiferència que allò li suposava, no va tenir més remei que reaccionar com ella sabia, salvatgement i agressivament. No hi va haver cap altra manera que tancar-la, a fi d'educar aquelles males maneres.

Ara, les tres juntes, fan serveis a la comunitat per amortitzar i reduir la condemna: netegen les grans piscines de sirenes famoses, cusen estores màgiques que volen, forgen sabates de vidre per una tal Ventafocs i domestiquen mini bèsties d'una tal Bella que fou embarassada per una Bèstia.

SOMIATRUITES

CALAIX DE SASTRE

L'ANGLÈS ÉS NOMÉS UNA EXCUSA

En Calaix i Desastre

Contes per fer i desfer

M'han dit que diuen...

Crec que cada any repetim el mateix: la nostra fira és una de les més curtes de Mallorca, que dura des de les nou del matí a les dues del migdia, més o manco; i que, en general, ja ens va bé així als algaïdins. El que sí hem comprovat des de fa anys és que al voltant de la Fira s'organitzen un caramull d'activitats, de tot tipus i per a tots els gustos. No parlarem de totes, ni molt manco, ja que no acabariem; però sí direm que l'assistència als actes és... "irregular": a qualcun, si no fos pels amics dels que actuen, la sala quedaria ben buida... però a altres (ara recordam la darrera de les activitats, la Sisena Cursa de la Fira) realment la participació fou extraordinària. El que no podem dir és que Algaida sigui un poble "mort" pel que fa a actes culturals (aquí, a culturals, hi cap tot: gastronomia, concerts, xerrades, conferències, etc.).

Aquí ens han dit que parlem poc del futbol algaïdí..., i els que ho diuen tenen tota la raó del món. L'explicació pot ser que els que confegim aquesta plana no tenim fills, néts o nebots que juguin a futbol a Algaida, i sentim parlar més dels partits que fan per la tele. I

demanam disculpes, ja que per al poble és infinitament més important el que fan els nostres al·lots i al·lotes que el que puguin fer els professionals. Bé, el que ens ha arribat a l'orella bona és que a la presentació dels equips del nostre Club hi havia una gentada, tant de públic com, sobretot, de participants a l'esport. Ens agradaria, a partir d'ara, poder parlar més dels nostres esportistes. Hi ha hagut temps en què hi havia, a la revista, una col·laboració dels esports algaïdins. A veure si es pot tornar a fer...

Si l'esport mou molta gent, les Escoles encara en mouen més, i en sentim a parlar molt, darrerament; potser massa, ja que si les coses anassin bé, no se'n parlaria tant. Comentaris sobre les primeres setmanes de vaga a principi de curs, molts, i la immensa majoria a favor dels mestres. Ara que el curs ja s'ha normalitzat, encara hi ha qualche dia "anormal", i això segueix motivant comentaris... La gent es demana com és possible que els que ens comanden no facin cas a la immensa majoria de docents i segueixin volent aplicar uns sistemes que ningú defensa, més que ells? Aquest, evidentment, no és un tema "de Sord", és massa seriós, però és que en sentim a parlar molt pel poble.

I un altre tema que hem sentit darrerament és que a moltes reunions, sobretot a les escoles, quan hi ha una o dues persones que no són catalanoparlants, és molt fàcil que tots els assistents hagin de seguir la reunió en castellà... És normal? Algaida és un poble que ha acollit, i integrat, els nouvinguts sense cap tipus de problema, al contrari, són molts els que s'hi han casat i són considerats ben algaïdins. Ja sabem que tampoc és un problema que aquest Sord pugui solucionar; però hauríem, entre tots, de mirar de fer-nos respectar; i que es respecti el nostre idioma. Ens hauríem de proposar, sempre, parlar a tothom en mallorquí, i si no ens entenen, demanar quants anys fa que viuen aquí... i després obrar en conseqüència...

Fira d'Algaida 2013. Foto de Maria del Mar Fiolet.

Crec que és hora d'acabar, i no podem deixar de parlar del temps: no plou, almanco fins a finals d'octubre. Els que ja pensaven en una bona temporada de blaves i esclata-sangs... han quedat ben fotuts. I el problema greu no són els bolets, sinó la pagesia, que no gosa sembrar per por que la sequera no deixi néixer els sembrats. Ens han dit queenguany hi ha hagut més gent que ha collit les ametles, segurament pel preu, que sembla millor que els anys passats. També hem sentit que més d'un parell han trobat els ametlers sense ametles, que els han estat davant... Els que no hem sentit gaire són els vinaters; no sabem si han quedat satisfets de la verema o no. I dels caçadors tampoc no n'hem sentit gaire noves; bé, així mateix digueren que senten poques escopetades, tret dels dies en què la Societat ha amollat caça (guàtleres, perdius... De faisans no crec que n'hagin arribat, a amollar-ne).

UN SORD

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Joan Gamundí Palmer va morir dia 2 d'octubre als 89 anys.

Catalina Mudoy Sastre ens deixà dia 12 d'octubre. Tenia 84 anys.

Coloma Manila Llull morí dia 18 d'octubre a l'edat de 94 anys.

NAIXEMENTS

Catalina Salas Amengual, filla de Bartomeu i Catalina, va néixer dia 11 d'octubre.

Laura de Lluc Ramis Cordón, filla de Carlos i Maria del Mar, va néixer dia 24 d'octubre.

Es Saig de novembre del 93 (núm. 155) tenia un parell de temes que omplien bona part de les seves pàgines. Un d'ells era el Pla de Mallorca, amenaçat per una sèrie de projectes: el transvasament de l'aigua de Sa Marineta, l'abocador de residus de Son Nuviet, la macropresó d'Inca, la urbanització de Cala Petita...; també es parlava d'una urbanització amb camp de golf a Binicomprat. Per tot això s'havia format una plataforma "Defensem el Pla" que va organitzar una festa a Llubí. *Es Saig* reproduïa el manifest que es va llegir en aquesta festa, així com el pregó que hi va fer Gabriel Janer Manila. Sigui com sigui, la cosa va acabar bé, perquè tots aquests macroprojectes es quedaren en no-res. A les notícies de l'Ajuntament també s'informava àmpliament del Pla Territorial Parcial del Pla de Mallorca i dels criteris per a l'elaboració d'aquest pla.

Un altre tema era el de les Normes Subsidiàries per al nostre poble, que també estaven en marxa. L'Editorial feia unes consideracions generals que creia que s'havien de tenir en compte a l'hora de redactar-les. A més, una sèrie de ciutadans, que havien consultat l'avenç de Planejament de la nova Ordenació Urbana, encarregat per l'Ajuntament, contribuïen en una carta al director amb unes reflexions referides sobretot a la futura via de cintura, defensant que es fes part damunt el camp de futbol.

El director de les Escoles, Gabriel Vich, informava dels projectes davant el nou curs i enumerava la composició del Consell Escolar, de l'equip directiu i de la comissió econòmica i també dels diferents cicles i del tutor/a de cada curs. Entre les millores importants hi havia la instal·lació del sistema de calefacció i el parc infantil al pati de l'Escoleta.

Aleshores teníem un col·laborador més o manco habitual que era el manescal Pere Joan Oliver; en aquest número reproduïem una "carta a un ca mallorquí" que feia un temps li havien publicat al setmanari *Felanitx*. També trobam la col·laboració del rector Antoni Riutort "Pensaments sobre els sants". La Biblioteca Municipal, amb certa regularitat, informava dels actes programats i de les principals novetats rebudes.

Una secció que darrerament tenim bastant descuidada i que llavors estava ben coberta per en Joan Trobat és la d'Esports. Ens informava que el curs va començar amb un acte d'agraïment a mestre Llorenç Godó i amb l'homenatge-comiat d'en Pau de Pina i d'en Miquel Serrano.

Finalment direm que la xerradeta era amb na Catalina Salas i en Miquel Ballester, que havien presentat a l'Obra Cultural l'exposició "Mallorca a l'aguait"; l'exposició, acompanyada d'un col·loqui i una projecció de diapositives, tenia per tema les torres de defensa i de vigilància i era un treball fet amb la col·laboració de l'Agrupació Escoltes Jaume I i Verge de Lluc.

Aquesta foto té més de vint anys; en té una cinquantena. I és una altra de les fotografies que ens ha remès na Catalina Inés Llaneras de la seva experiència com a integrant dels cossiers.

Nombroses vegades havíem trobat moltes flors de safrà bord juntes formant la catifa de flors rosades que l'herbari virtual explica. O bé una flor solitària sorgint quasi de forma màgica d'entre les encletxes de les roques. Però avui, dia de tardor segons el calendari i dia tòrrid d'estiu segons el termòmetre, primer el safrà bord, i després una altra espècie de vistoses flors violàcies, se'ns han volgut presentar de tres en tres, i amb pocs metres de distància un tercet de l'altre. La natura fa el seu particular homenatge al número tres que, com sabem, té un gran arrelament en la cultura popular, en especial dins el món de les rondalles.

MIQUEL SERRA

Una passejada, dues estampes

Un **punt quilomètric** és una fita o senyal situada a les voreres de carretera, que serveix per indicar les distàncies entre les poblacions o llocs d'interès. Un quilòmetre és la unitat pràctica de longitud (símbol km), que equival a mil metres.

A les carreteres comarcals, els **punts quilomètrics** solen indicar-se amb fites triangulars més grosses i diferents que el de la foto d'avui (que és molt antic). Aquestes fites entre distintes poblacions, a Mallorca, solen establir-se de forma radial, començant des de la plaça de Cort de Ciutat. Cada cent metres hi ha l'indicatiu dels hectòmetres, que són senyals més petits.

Kilòmetre per hora: és una unitat pràctica de velocitat, igual a la velocitat mitjana d'un mòbil que recorre un quilòmetre durant una hora.

Comptaquilòmetres: és un aparell que va incorporat als vehicles mòbils, que serveix per controlar les distàncies recorregudes.

Fer un discurs o parlament quilomètric: és aquell que es fa pesat i excessivament llarg (com els que feia abans en Fidel Castro, per exemple, que podien durar hores).

Cançó

En passar per s'Alqueria
'nau alerta a fer renou,
perquè hi ha un ca de bou
travessat de policia,
que s'engolí s'altre dia,
es punt des kilòmetre nou.

Pista

Aquest **punt quilomètric** es troba a un indret d'una antiga carretera del nostre terme municipal, que fins fa poc era impossible passar-hi, per mor de l'espessa vegetació que fins llavors havia envaït aquell tros de carretera.

Prop d'aquesta fita, fa devers seixanta anys, a un jove algaidí que venia de festejar des de Llucmajor, en bicicleta, devia ser prop de mitjanit i en aquell

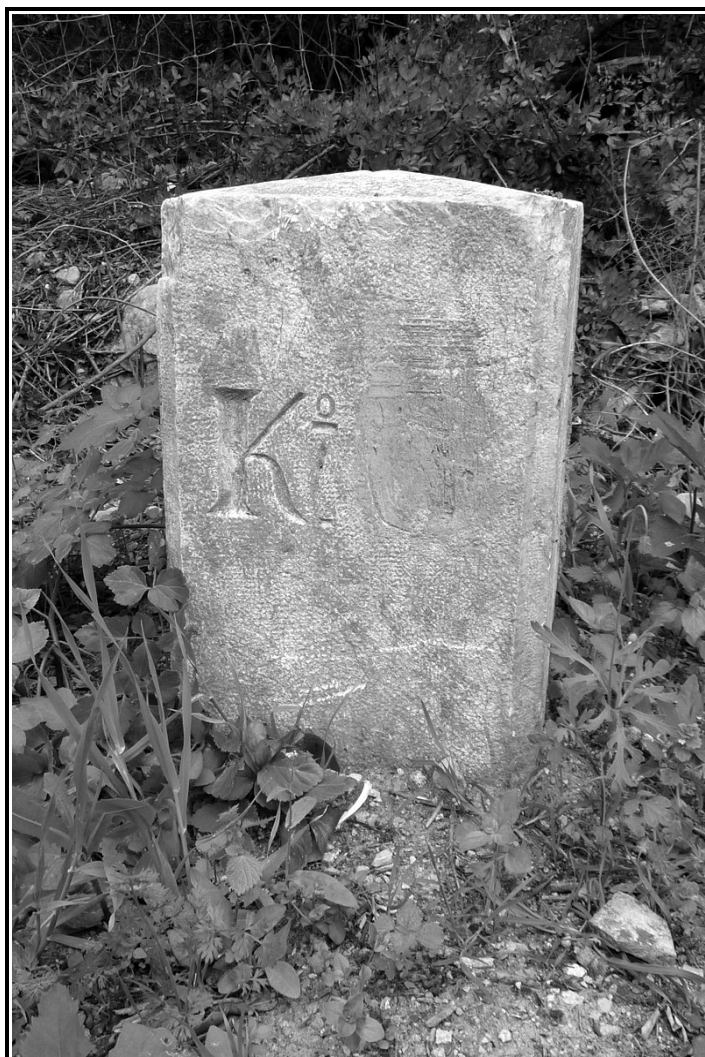
redol de forta pendent, se li posà damunt el cap una òliba "randina" i ell, en sentir-se les urpes clavades al front, tot espantat i pèls de punta, esprintà de tal manera que en cinc minuts ja era a Algaida. "Ni en Bahamontes m'hauria agafat", afegeix.

Ara, diuen, que hi ha un projecte per reconvertir aquest tram d'antiga carretera en ruta cicloturística.

Solució del mes passat

La **murada** que va ser protagonista a *Es Saig* anterior està situada entre Punxuat i sa Serra i va ser donada a conèixer dins les pàgines d'aquesta revista, per un treball d'investigació del nostre amic Biel *de Marina*, amb dibuixos del sota-signant.

MIQUEL FIOLET

A l'assemblea d'enguany, celebrada com és habitual el dia de la Fira, a més de sopar d'una pamboliada, poguérem veure la projecció de diapositives preparada per **Jerònia Pou** a partir de fotos de **Miquel Fiolet** de les excursions organitzades per l'Obra a partir de la dècada dels anys setanta del segle passat. La primera foto d'aquesta pàgina, obra de Jerònia Pou, correspon a aquesta activitat. Les fotos, ara ja antigues, motivaren la glosa de **Jaume Toledo** i les va relacionar amb un tema ben actual.

*Aquí amb gust hem contemplat
quan érem més jovenets,
sa vida no té secrets,
això enrere ha quedat,
però dins s'actualitat
l'Obra segueix tenguent noses
i és que passen unes coses
que dins jo em fan sentir un pes,
si no apreng bé s'anglès
no sé si podré fer gloses.*

Activitats del mes de novembre

L'objectiu de l'excursió d'aquest mes és tot un clàssic, el cim de l'Ofre, amb el següent recorregut: Pla de Cúber, Coma de Son Torrella, Portell de sa Costa, Pas de l'Encletxa, Coll de l'Ofre, Coll des Cards, Puig de l'Ofre, Binimorat i Pla de Cúber. Una excursió llarga, caminarem unes 5 hores i mitja, però no és difícil. Serà **dissabte dia 23 de novembre** (és un trajecte molt transitat, potser en dissabte no trobarem tanta gent) i sortirem a les 8.30 h de la Plaça.

L'altra foto, obra de Miquel Fiolet, mostra els excursionistes el passat dia 20 d'octubre dalt del Bec de Ferrutx, el pic més espectacular, encara que no el més alt, de la serralada d'Artà.

Maria-Mercè Marçal (1952 – 1998) és presentada sovint com la poeta feminista per excel·lència de la literatura catalana. De fet, la lluita per la igualtat de la dona és ben present en la seva obra poètica. Però en la seva *Divisa* de presentació de què tantes vegades va fer ús, hi ha alguna dada més que la reivindicació feminista: «*A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut dona, / de classe baixa i de nació oprimida. / I el tèrbol atzur de ser tres voltes rebel.*» Els poemes de Marçal tenen totes les qualitats que els experts atribueixen a la bona poesia. Diuen coses, fan pensar, sentir i vibrar. I tenen musicalitat, ritme i imatges poètiques molt potents. La poeta va recollir tota la seva obra poètica -és també autora d'una celebrada novel·la, *La passió segons Renée Vivien*- en un corpus de títol ben explícit *Llengua abolida* (1973-1988). D'aquí, n'hem reproduït els dos poemes que segueixen.

CANÇÓ DE FER CAMÍ

Per a la Marina

Vols venir a la meva barca?
-Hi ha violetes, a desdir!
anirem lluny sense recança
d'allò que haurem deixat aquí.

Anirem lluny sense recança
-i serem dues, serem tres.
Veniu, veniu, a la nostra barca,
les veles altes, el cel obert.

Hi haurà remes per a tots els braços
-i serem quatre, serem cinc!-
i els nostres ulls, estels esparços,
oblidaran tots els confins.

Partim pel març amb la ventada,
i amb núvols de cor trasbalsat.
Sí, serem vint, serem quaranta,
amb la lluna per estendard.

Bruixes d'ahir, bruixes del dia,
ens trobarem a plena mar.
Arreu s'escamparà la vida
com una dansa vegetal.

Dins la pell de l'ona salada
serem cinc-centes, serem mil.
Perdrem el compte a la tombada.
Juntes farem nostra la nit.

CANÇÓ DE TARDOR

Com diria el tremolor
de la tardor quan venia
amb estols de mocadors
fent adéu a trenc de dia,
amb les butxaques del vent
plenes d'ombres corferides,
amb els arbres descofats
i el Montseny amb mantellina.

Bon dia, temps de trasbals,
que un món neix quan l'altre fina.

Si l'oreneta se'n va
els pinsans suara arriben,
cadeneres i verdums
i lluers que s'arraïmen,
passerells de pit vermell,
quin ram pel cel sense fites!
Adéu, estiu abillat
amb fulles noves de trinca.
Quan el verd trenca el color,
adéu les hores florides!
Tristesa, no colguis no
el meu cor sota la brisa.

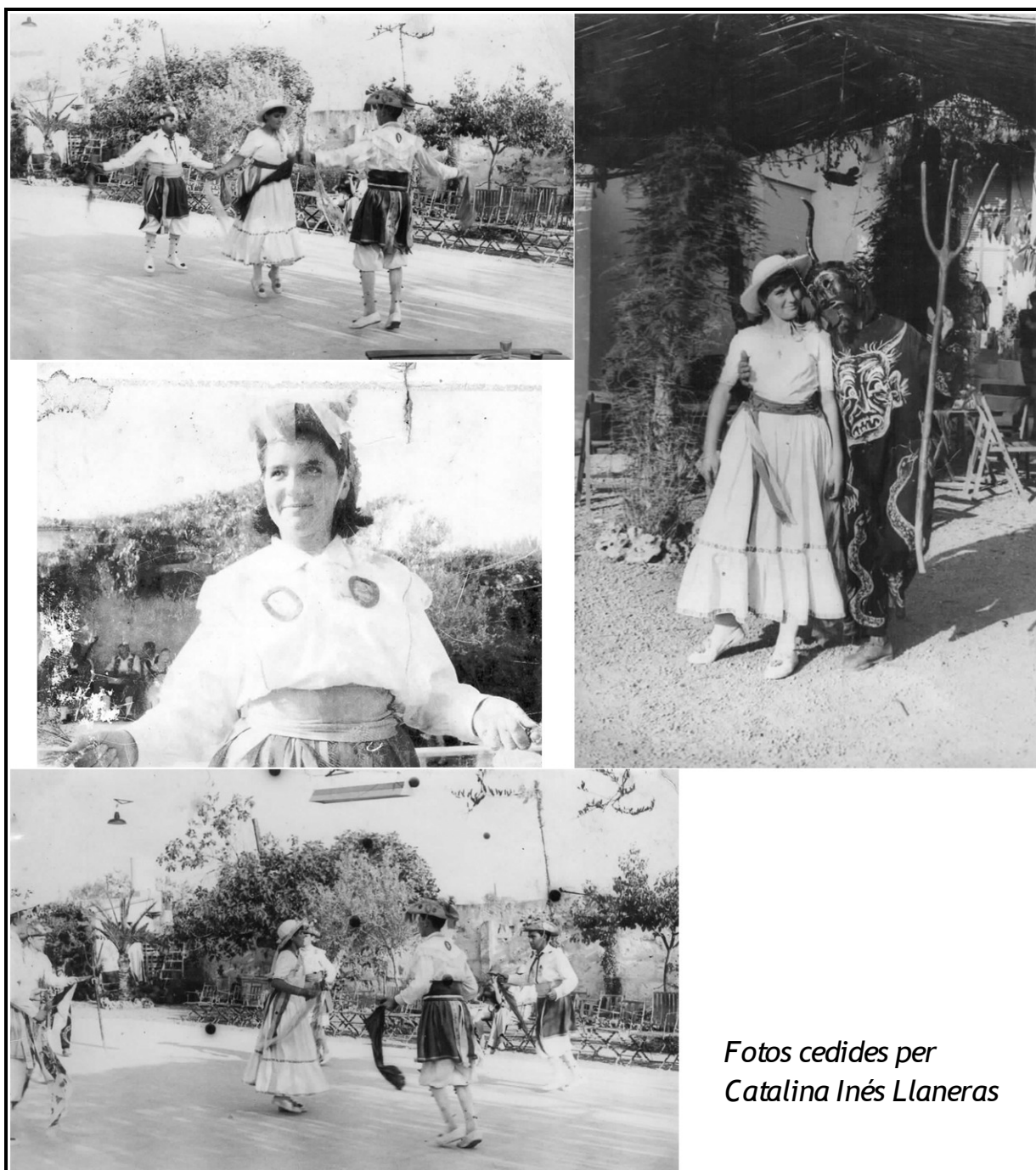
Bon dia, fulles d'aram,
que un món neix quan l'altre fina.

Sóc Na Catalina Inés Llaneras Garcías, coneguda com na Catines, filla de Mestre Ponç Tiu.

A *Es Saig* d'octubre, núm. 392, comenten que després de na Joana de Montuiri va ser dama na Joana Eugènia, filla de Mestre Joan. Pel que jo record, la primera dama va ser na Joana Eugènia. Quan Nna Joana Eugènia va deixar de ballar, jo vaig entrar en el seu lloc a l'any 1962, a l'edat d'11 o 12 anys, i vaig ballar amb el grup d'homes dos anys més. Després es va formar el grup de nines i jo vaig ser dama durant un any. I, a conseqüència d'una caiguda que vaig tenir, va entrar en el meu lloc na Catalina de Can Just. Quan vaig incorporar-me de nou al grup, vaig passar a formar part dels Cossiers.

CATALINA INÉS LLANERAS GARCÍAS

Fotos cedides per
Catalina Inés Llaneras

Prop de 850 veïnats es beneficien dels ajuts de la Sala per al transport públic de Ciutat

Algaida i Palma amplien la targeta ciutadana al perfil universitari

Des que a l'any 2010 se signà el conveni entre l'Ajuntament d'Algaida i el de Palma perquè els veïnats d'Algaida, Pina i Randa es puguin beneficiar de descomptes en els busos de l'Empresa Municipal de Transport (EMT) de Ciutat, la xifra de gent que se'n beneficia arriba ja a les 848 persones.

L'Ajuntament d'Algaida fa aquest balanç en el moment en què el conveni s'ha ampliat amb una addenda que inclou un nou perfil de potencials beneficiaris de la targeta ciutadana, els universitaris. El proper ple de la Sala aprovarà aquesta ampliació del conveni. Cal recordar que entre els perfils de potencials beneficiaris d'aquest conveni hi ha residents, gent gran, carnet verd (de caire social), família nombrosa i escolar.

El batle d'Algaida, Francesc Miralles, ha celebrat que la xifra de gent del municipi que es beneficia dels descomptes vagi en augment: "Estam molt satisfets que la gent faci ús del servei del transport públic i és prioritari seguir amb aquest conveni per tal de reduir els costos per als veïnats del municipi d'Algaida, Pina i Randa".

El Batle insisteix que el Gasoducte passi pel vial de serveis davant la negativa dels promotors

Ha enviat un segon escrit d'al·legacions

El batle d'Algaida, Francesc Miralles, ha enviat un segon escrit d'al·legacions al projecte de Gasoducte Palma-Felanitx, ja que no considera que els promotors d'aquest projecte hagin contestat de forma justificada i completa al seu primer escrit, en el qual reclamava que aquesta infraestructura es faci pel vial de serveis de la carretera Ma15 (Palma-Manacor), en lloc de fer-ho per terrenys privats.

Cal recordar que, una vegada que s'ha estudiat el projecte i vist que la modificació de la Llei 5/1990 de Carreteres de les Illes Balears preveu que es pugui desenvolupar aquesta obra pel domini públic de carreteres, el batle reclamà que "es modifiqui el traçat de la instal·lació d'aquest gasoducte al seu pas pel terme municipal d'Algaida, per tal que transcorri pels vials de serveis de la Carretera Ma15 titularitat del Consell de Mallorca i així estalviar molèsties i perjudicis als veïnats afectats per l'obra i reduir els costos d'expropiació de terrenys, els de la construcció, els de tramitació administrativa de l'expedient i les despeses de manteniment de la infraestructura".

La contesta que rebé Miralles a aquesta primera al·legació fou que el projecte no perjudica l'ús

agrícola de les finques afectades i que ha estat fet amb el consens dels tècnics del Consell de Mallorca. L'Ajuntament d'Algaida considera que aquesta resposta no rebutja els arguments aportats per la Sala. Per això, insisteix que el projecte es construeixi pel vial de serveis i que en cas que no es faci reclama que s'envii a l'Ajuntament d'Algaida "l'informe que justifica l'interès públic i general de les expropiacions, l'informe tècnic de carreteres que prohibeix el pas d'aquesta infraestructura per la carretera Ma15 i/o informe econòmic-financer que desmenteixi un menor cost d'aquesta infraestructura si transcorre per la carretera en lloc d'afectar els veïnats del Municipi".

Creació del borsí de treballadors per a l'Escoleta Municipal d'Infants Flor de Murta d'Algaida

Podeu consultar les bases del borsí de treballadors de l'escola d'educació infantil de 0 a 3 anys de l'Ajuntament d'Algaida. Hi ha una borsa per a tècnics i una altra per a mestres. Podeu accedir a les bases a la secció de Serveis a la ciutadania, al bàner d'Oferta d'ocupació pública de la web municipal www.ajalgaida.net.

ACTES CULTURALS

- A la pàgina anterior, imatge del concert del duo Saxocord: Homenatge al tango, en què es va poder gaudir d'un repertori on es mostraren les possibilitats sonores de l'acordió i el saxòfon. L'acte, que tengué lloc al casal Pere Capellà, fou organitzat amb motiu del 25è aniversari de l'EMMA i patrocinat per Cultura en Xarxa del Consell de Mallorca.

- A continuació, imatge de la taula rodona "La visió des de Mallorca. Municipis Agermanats". amb la intervenció entre d'altres del batle d'Algaida. La taula rodona estava inclosa dins les jornades "12 anys reforçant els governs locals a Nicaragua". Tots aquests actes es celebraren amb motiu dels 20 anys del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació.

- Al costat i a la pàgina següent, dues imatges del tercer concurs de coques dolces i salades organitzat per l'associació de la Tercera Edat d'Algaida, Pina i Randa, amb la col·laboració d'Algaida Solidari i l'Ajuntament d'Algaida. Una, dels guanyadors amb el president de la Tercera Edat i la regidora de la Gent Gran. L'altra, del jurat tastant les coques.

La recaptació s'ha destinat a Càritas Algaida i al projecte d'Agermanament d'Algaida amb Ciudad Antigua.

CAMPANYA DE TARDOR *DIVENDRES D'ESTALVI*

L'Associació de Comerç i Empresa d'Algaida, Pina i Randa i la Regidoria de Promoció Econòmica de l'Ajuntament d'Algaida han organitzat una campanya que té per objecte promocionar el comerç, l'activitat comercial al municipi i que la ciutadania compri a les botigues i empreses locals que ofereixen productes de qualitat.

L'objecte de la campanya, amb el lema "*Jo compr al meu poble*", consisteix que cada divendres, del **18 d'octubre al 29 de novembre**, ambdós inclosos, els negocis participants posen un o dos productes amb oferta especial perquè el clients aprofitin i gaudeixin d'un estalvi.

Tots els comerços adherits a la campanya mostraran un distintiu diferenciador.

Aquest mes d'octubre he estat a Ciudad Antigua, Nicaragua, amb la beca de cooperació de l'Ajuntament d'Algaida. Allà, a més de realitzar un projecte educatiu, un treball fotogràfic on vaig mostrar imatges del poble i dels seus habitants, vaig organitzar junt amb l'Ajuntament de Ciudad Antigua un dia dedicat als relats. El Parc de Ciudad Antigua es va convertir en un espai on els més menuts van poder gaudir de la imaginació, de la creació i de la interpretació a través de la rondalla mallorquina N'Espardenyeta i de tres relats de Nicaragua, entre ells alguns de Ruben Darío. Vaig traduir la rondalla i la vaig adaptar al castellà característic de la zona, així en comptes de dir "N'Espardenyeta cogió al rey", "lo alcanzó", o en comptes de "que asco", "guacala"... Durant dies els nins de Ciudad Antigua repetien pel carrer un fragment de N'Espardenyeta, quan la mort s'acosta al rei amb els set cagallons de ca (*momento* a la fotografia).

El projecte, que té tornada al poble d'Algaida, té previst realitzar un dia de relats amb els nins i nines d'Algaida, a més de fer arribar a l'escola Pare Bartomeu Pou un dibuix que van realitzar els nins de la comunitat rural del Mojón I per a ells. Esper que els nins d'Algaida puguin fer un dibuix que torni a fer aquest llarg camí (la darrera foto mostra la tripulació d'Iberia amb el dibuix quan tornava).

MARIA COLOMA MAIRATA

UN PESSIC DE CUBA AMB NA MARLENYS HERNÁNDEZ

Ens trobam amb na Marlén, que és així com a ella li agrada que l'anomenin, a la nostra estimada plaça d'Algaïda, un dimarts horabaixa molt calorós (increïble temperatura per trobar-nos quasi a finals d'octubre). Demanam un refresc per davallar la temperatura corporal i començam a somiar que ens trobam en una de les meravelloses platges de Cuba a prop de Baracoa d'on és natural na Marlén.

Parla'ns de la teva ciutat natal... Baracoa pertany a la província de Guantánamo, situada a la part més oriental de Cuba i es troba a més de 1.200 km de L'Havana. És una ciutat preciosa, més o manco com Lluçmajor de grossa, per tant ho és molt, i és bastant tranquil·la. La gent sempre surt al carrer... allà és on vaig conèixer n'Esteve.

Com i quan arribes a Mallorca? Com ja us imaginau vaig venir amb n'Esteve, el vaig conèixer mitjançant una amiga que festejava un mallorquí i aquest va dur n'Esteve a Cuba. Després de festejar un any, ell em va demanar per casar. Jo era de les cubanes que no volia deixar Cuba, allà hi estava molt bé, però n'Esteve va insistir i em va dir que per la seva feina era necessari venir a viure aquí si volíem estar junts. I finalment ens vàrem casar el 28 de gener de l'any 1997 i després ens traslladàrem a Mallorca, ara ja fa 16 anys!!

Vares venir directament a Algaïda? No, de tot d'una vàrem viure al pis que n'Esteve tenia a Palma, durant uns quatre anys, i quan vàrem tenir a na Inés María a l'any 2002 ens instal·làrem a Algaïda.

I què et va sorprendre més en arribar aquí? Sobretot la gent, a Palma vius dins ca teva i no coneixes ni els veïnats, ve just saludar-se a l'escala; en canvi aquí la gent es relaciona un poc més... així i tot he de dir que vaig tenir una molt bona veïna a Palma.

A Algaïda, no sé si pel fet d'estar casada amb un algaïdí, la gent es va obrir cap a jo, em varen acceptar millor i vaig començar a fer amistats. També vaig començar a conèixer la cultura d'aquí i les tradicions... Un any, na Petra Seguí em va convidar a unes matances i

vaig quedar bocabadada veient la gran quantitat de carn! Allò va ser la meua perdició, des de llavors vàrem començar a fer les matances a ca nostra, engreixàvem el porc i ho fèiem tot nosaltres.

També vaig començar a cuinar plats mallorquins quan vivia a ciutat. Els dilluns venia la filla gran de n'Esteve, del seu anterior matrimoni, i un dia n'Esteve em va dir: "Ja li tornes a cuinar arròs?". Des de llavors vaig decidir posar-me a mirar programes de cuina mallorquina i a poc a poc em vaig convertir en una experta fent sopes mallorquines i frit.

I entenes el mallorquí per mirar els programes de cuina? Sí. A poc a poc i amb esforç, amb els anys ho he anat entenent i ara

ja el podria parlar, però em costa amollar-me, tan sols el parl amb les nines. Normalment a casa elles em parlen en mallorquí.

Parla'ns de la feina que feies a Cuba? Allà em vaig titular en puericultura i feia feina amb nins a una guarderia, fins que ho vaig deixar per venir aquí. Vaig mirar d'homologar el títol a Mallorca, però m'havia de treure el B de català i no m'hi vaig veure amb coratge...

I aquí has fet feina? Sí, amb n'Esteve a Mercapalma, a una empresa que es diu "Fruita bona" però ho vaig deixar al 2001 quan va venir ma mare per cuidar-me d'ella i després ja vaig tenir la nostra primera filla.

Vares dur a ta mare a Mallorca? Quant de temps va quedar-hi? Vaig aconseguir que es quedés tres mesos, però era molt caparruda i va voler tornar a Cuba aviat. Tenc una anècdota graciosa d'ella... Quan jo me n'anava a fer feina a Mercapalma, la deixava al pis i era quan va començar a dur-se la moda dels mòbils, quan vaig arribar a casa em va dir: "Aquí la gente está loca, todos van por la calle hablando solos i rascándose la oreja!" i jo que em moria de rialles li vaig haver d'explicar que eren telèfons mòbils...

Quin canvi de cultura per a ella no? Sí. Tot era molt diferent, sobretot quant a tecnologia, però va venir a l'estiu i el clima no va ser tan diferent per ella.

I la teva germana, ha vingut a Mallorca? No, encara no ha pogut venir... aviat serà padrina i esperarem que el seu nét sigui un poc més grandet i la farà venir cap aquí a descansar un poc i a fer-me companyia.

Te sents tota sola aquí ara?.... De cap manera! Hi ha molta gent que em dóna suport, el meus cunyats i les amigues; però, la sang és la sang, i necessitam passar juntes també el dol per la nostra mare que ha mort just ara fa 15 dies, després d'una llarga malaltia.

Idò no cal demanar-te què és el que enyores més de Cuba? Ja ho veus, el que enyor per damunt de tot és la família! I per altra banda el clima i la gent del carrer, allà estàvem tot el dia al portal de ca nostra, trèiem un balanci i vèiem la gent passar... els venedors ambulants, etc. N'Esteve s'hi passava hores i hores... (Ho diu amb un to ple de nostàlgia...)

Quines tradicions manteniu de Baracoa? Sobretot el menjar i la música. A les meves filles els agrada molt la música i també volen

aprendre a ballar salsa. Quan anam a Cuba a l'estiu la seva cusina els fa un parell de classes de ball.

Celebrau qualche festivitat en concret allà? Es celebra l'arribada de Cristòfol Colom, però poca cosa més. La resta de festivitats religioses són molt semblants a les d'aquí. Bé, allà feim molta de festa el dia de la mare, és un dia molt especial.

I ara que ja fa més d'onze anys que vius a Algaida i coneixes bé les nostres tradicions, en quines coses participau més, què és el que més t'agrada? En general tot m'agrada, però sobretot les festes ja que ho duc a la sang, a Cuba com t'he dit ens agrada la festa, la música i el ball i amb les nines gaudim molt de les festes. Amb elles participam a moltes coses i sobretot elles han volgut mantenir les tradicions del seu pare, na Inés María sempre ha volgut fer d'escolanet i anar per l'església com ho feia n'Esteve i na Magdalena enguany ha començat classes de trompeta i utilitza la del seu pare a l'escola de música. He intentat que no hi hagi tants de canvis a casa des que no hi ha el pare, me les enduc cap a la finca del seu pare a arreglar els animals.

(En aquests moments na Marlen s'emociona recordant n'Esteve i parlem de com varen viure les nines la mort del seu pare. Ella va voler que assistissin al cementeri i al funeral perquè a Cuba la mort es veu tal com és i ella pensa que als nins no se'ls hi ha d'amagar res. Així t'evites traumes d'infantesa i haver d'anar al psicòleg en ser grans).

Ens pots contar alguna anècdota divertida de l'encontre de les dues cultures? Sí, en tenc una de molt graciosa. Una de les vegades que va venir n'Esteve a Cuba va dur un amic seu i entràrem a una pastisseria, el seu amic va demanar "un bollo". N'Esteve es va posar vermell com una tomàtiga, perquè ell ja sabia que "bollo" a Cuba té un altre significat un poc més verd... a més la venedora li seguia un poc el joc i tots vàrem riure molt!!

I a Mallorca t'ha passat qualche cosa curiosa? Sí, vàrem anar una boda per desembre i jo em vaig posar un vestit amb una jaqueta molt guapa i quan vaig arribar a ca la meva cunyada em mira de dalt a baix i li diu a n'Esteve "aquesta al·lota aplegarà un bon constipat" i jo no sabia per què ho deia, però quan arribàrem a l'església em vaig morir de fred!! I des de llavors ja duc calces a l'hivern.

Quan vares arribar a Mallorca sabies que aquí es parlava català? Ho sabia perquè quan vaig conèixer n'Esteve, dels primers dies que era a Cuba, va rebre la telefonada de la seva cunyada per dir-li que havia nascut el seu nebot i quan va penjar li vaig demanar quin era aquell idioma tan "raro" i em va explicar que era la parla de Mallorca. En aquell moment no em vaig plantejar que l'idioma fos tan difícil.

I per ajudar les nines amb els deures com ho fas? Se'm fa un poc complicat. L'expert era n'Esteve. Sempre feien els deures amb ell, però jo ara m'hi esforç molt, el pitjor és quan els he de fer un dictat, la major sempre em diu "això no es diu així ma mare" i s'enfada un poc.

Com et trobes amb la vida diària del poble? Més ho manco bé, però ja saps, sempre hi ha opinions per tot, el que em preocupa més és que la gent a vegades parla massa i es posen en la vida dels altres sense saber realment com et i com et sents. La gent molt sovint generalitza, i pensa que totes les cubanes venim aquí a casar-nos i després desapareixem... I com veis aquest no és el meu cas. Jo estimava molt i encara estim molt n'Esteve i em quedaré per les meves filles.

Què és el que t'ha facilitat més la vida al poble? La família de n'Esteve. M'han fet molt de costat i la resta de la gent del poble també. Imagín que pel fet de ser la dona de n'Esteve encara m'han tractat més bé. També tenc amigues que han arribat més tard de Cuba i ens feim molt de costat.

A què t'has acostumat tot d'una de la vida d'Algaida? Ara mateix no sé que dir-te... crec que m'he adaptat a tot en general. M'agrada veure les nines contentes al poble.

I qualche cosa a la que no t'acostumara mai? Principalment als hiverns, aquí és molt mal de dur i sobretot amb la humitat que hi ha al poble. A una altra cosa que no m'acostumaré és a menjar caragols, no m'agraden; però en canvi sí que vaig a cercar-ne quan plou.

Parlant de menjar.... ens pots recomanar alguna recepta del teu país? És clar que sí, el meu plat estrella és l'arròs amb *frijoles* i plàtan mascle fregit.

Recepta cubana d'arròs amb *frijoles* i *tostones* de plàtan mascle fregit.

Ingredients i elaboració de l'arròs:

- 2 tassons d'arròs llarg
- 4 tassons d'aigua
- 2 cullerades d'oli
- un poc de sal

Rentam l'arròs i el sofregim dins una olla amb l'oli, afegim l'aigua i el deixam coure fins que quedi sec.

Ingredients i elaboració dels *tostones*

- 2 plàtans mascles
- Oli abundant per fregir

Pelam els plàtans. Els tallam a trossos de dos centímetres més o manco i els sofregim un poc. Els posam damunt paper per eixugar-los. Finalment els esclafam amb l'ajuda d'un torcabagues per tornar-los a fregir fins que quedin daurats.

Ingredients i elaboració del cuinat de *frijoles negros*

- 2 tassons de *frijoles negros*
- Aigua en abundància
- 2 cullerades d'oli
- 2 tomàtiques
- 1 ceba
- Alls al gust

· 1 bocí de xoriç o un os de cuixot salat

Posam els *frijoles* en remull una hora abans, llavors els posam a l'olla exprés amb el xoriç o l'os. Mentrestant, a una altra olla es prepara el sofregit amb l'oli, la ceba, tomàtiques, all i sal. Quan tenim els *frijoles* a punt hi afegim el sofregit i ho deixam 10 minuts més al foc perquè quedi tot ben mescladet i a punt per servir.

¡Buen provecho! Bon profit!

Nota final de les entrevistadores:

Ja feia temps que volíem entrevistar na Marlén, però, per les circumstàncies familiars que tots vosaltres coneixeu, ens vàrem estimar més esperar un poc... Malauradament el temps no ho cura tot i és la forta personalitat de na Marlén i el seu esperit lluitador que li permeten afrontar aquesta dura pèrdua (ara ja fa vuit mesos) i seguir mirant cap endavant per l'amor a les seves filles i sobretot per l'amor immesurable a n'Esteve.

Gràcies Marlén per obrir-te a la nostra revista i esperam que no deixis d'omplir la teva vida amb la música d'aquesta meravellosa trompeta algaidina que més d'una vegada et transportarà a Cuba !!! Sort i molts ànims!!

**CATALINA CAPELLÀ XALETÀ
MARGALIDA PUIGSERVER
DE BINICOMPRAT**

Inauguració de l'exposició fotogràfica *Retrets. Titoieta Ràdio XXV* de Joan J. Jaume

L'exposició va romandre oberta dissabte 19 i diumenge 20 a Algaida i del 22 d'octubre al 10 de novembre es pogué visitar a l'edifici Sa Riera de Palma.

Divendres 18 d'octubre a les 20.30 h s'inaugurà al casal Pere Capellà d'Algaida l'exposició de fotografies realitzades per l'algaidí Joan J. Jaume.

La mostra *TR·XXV Retrets*, realitzada entre octubre de 2012 i març de 2013, pretén posar el punt i final als actes de commemoració del vint-i-cinquè aniversari de la creació de Titoieta Ràdio, la ràdio municipal d'Algaida. La componen disset retrats amb els quals Joan J. Jaume posa cara a una selecció de les persones de les moltes que, al llarg d'un quart de segle, han estat vinculades a l'emissora. Totes elles duen posada la camiseta Ñ?-NY! de Jaume Falconer, dissenyada l'any 1991 per ajudar al finançament de l'emissora i reeditada amb motiu dels 25è aniversari de Titoieta Ràdio l'any 2012.

Joan J. Jaume, conegut com a Jota, va néixer a Algaida l'any 1970. Tenia, per tant, desset anys quan es va fundar Titoieta Ràdio. S'hi incorporà al cap d'un parell de mesos i és un dels membres més antics de l'emissora que continua en actiu. Des del principi, en J ha fet de tècnic, al control de so. Curiosament, però, sempre ha estat un amant de la imatge a través del cinema o a través de la fotografia, encara que des del punt de vista professional la vida l'ha duit per altres paratges que poc o gens hi tenen a veure. Precisament per això, però, perquè la fotografia no és un ofici, s'hi dedica amb passió.

Aquesta activitat s'ha realitzat amb la col·laboració de Titoieta Ràdio, la Universitat de les Illes Balears i l'Ajuntament d'Algaida.

TR·XXV RETRETS

Joan J. Jaume va néixer a Algaida l'any 1970. Tenia, per tant, disset anys quan es va fundar Titoieta Ràdio. S'hi incorporà al cap d'un parell de mesos i és, després de Biel Sastre, el membre més antic de l'emissora que continua en actiu. Des del principi, en J —tots el coneixem per aquest hipocorístic, fins al punt que si mai, en un diàleg, l'hem intentat anomenar d'una altra manera, els interlocutors no han sabut de qui parlàvem—, ha fet de tècnic, al control de so. Curiosament, però, sempre ha estat un amant de la imatge a través del cinema, a través de la fotografia, encara que des del punt de vista professional la vida l'ha duit per altres paratges que poc o gens hi tenen a veure. Precisament per això, però, perquè la fotografia no és un ofici, s'hi dedica amb passió.

Joan J. Jaume és una persona de conviccions fermes que li agrada sempre seguir un camí: el seu camí. És una persona metòdica que fa, amb les mans, el que ha meditat llargament dins del cap —i dins del cor, no us càpiga dubte!— sempre amb minuciositat artesana, sempre tenint en compte tots els detalls, dedicant-li temps i paciència. No ens sorprèn, llavors, que d'ençà que es va posar a fer fotos, cap allà l'any 1996, s'hagi dedicat gairebé amb exclusivitat al blanc i negre i no s'hagi mogut de la temàtica del retrat. Amb algunes excepcions, és clar, però petites, com aquell que per uns moments surt del que és el seu camí per guaitar com s'obrin altres camps rere els batzers de la vorera, però que immediatament després retorna a la seva via i continua la sendera, la seva sendera.

La mostra **TR·XXV Retrets** (octubre 2012 – març 2013) pretén posar el punt i final als actes de commemoració del vint-i-cinquè aniversari de la creació de Titoieta Ràdio, la ràdio municipal d'Algaida. La componen disset retrats amb els quals Joan J. Jaume posa cara a una selecció de les persones de les moltes que, al llarg d'un quart de segle, han posat la veu, el cos i l'ànima a un viatge a Ítaca començat l'any 1987. Són disset rostres en un format generós i en un rotund blanc i negre; són disset cares que apareixen de la fosca, guaitant des de la finestra de finíssim paper, per mirar-nos directament als ulls, hom diria que amenaçants. Però són també disset esclats de llum que ens sorprenen amb una presència potent que ens intimida i, alhora, amb una tendresa que ens corprèn; i és potser en aquesta ambigüitat, en aquesta imprecisió que es mou entre la delicadesa i el subtil aire de violència continguda que rau el mèrit del fotògraf.

I a aquesta ambigüitat del posat hi hem d'afegir, encara, el passeig al llindar de la tènue línia del temps, entre vast espai que transcorre entre el passat i l'avui. Ho dèiem abans, són una finestra al dia que els titoiers i les titoières s'embarcaren en un viatge col·lectiu cap a una Ítaca particular, amb rostres adults que no deixen de mostrar punts d'arrogància adolescent. Les fotografies són una finestra, també, a allò que es reclamava amb un crit silenciós que sorgia del pit a través de la samarreta de l'enya de Jaume Falconer, una samarreta tan antiga i tan actual alhora, com allò que es reclamava, tan antic i tan actual alhora...

BARTOMEU SALAS

JOAN JOSEP JAUME SIMÓ, UNA ENTREVISTA

La ràdio i la fotografia sembla que no han de tenir relació, però sí que la tenen. I si no, llegiu aquesta entrevista que mantinguérem amb en Joan Josep Jaume Simó, més conegut per en Jota. L'autor d'una excel·lent exposició fotogràfica de què poguérem gaudir del 18 al 20 d'octubre al Casal Pere Capellà d'Algaida i del 21 al 10 de novembre a l'Edifici de Sa Riera al carrer Miquel dels Sant Oliver de Ciutat.

Què és RETRETS?

És una mostra de 17 retrats de persones que al llarg dels 25 anys de Titoieta Ràdio han passat o han estat relacionades amb l'emissora. El títol, RETRETS, el va triar en Biel Salas. Pensam que amb aquestes fotografies retreim el passat de l'emissora, són un poc atàviques. El fil conductor de totes elles és la camiseta de les "NYES", és la peça de roba que duen totes les retratats. I, a més, una camiseta editada fa una vintena d'anys i que torna estar d'actualitat.

Com neix aquest projecte?

Va ser arran de l'exposició que fèrem l'any passat per Sant Jaume amb motiu del 25è aniversari de Titoieta Ràdio. Demanàrem a diferents artistes locals si volien col·laborar aportant una de les seves creacions. Van ser molts els

que ho feren i crec que des de la ràdio hem d'agraciar-ho. En Biel Salas també m'ho va demanar. Però em vaig torbar un poc a decidir el que havia de fer. En principi, havia de ser fotografia en pel·lícula analògica. Vaig fer unes proves amb en Biel Salas i amb en Biel Sastre, on no sortien les camisetes de les NYES. El projecte es va articular d'una altra manera i amb un cost econòmic bastant elevat. Les idees van canviant i la forma inicial va evolucionar i ha acabat amb retrats molt obscurs sobre fons negre i en blanc i negre que el trob molt elegant. Mai m'he apropiat gaire al color, però, no és que el menyspreï. També m'agraden més els retrats, m'agrada intentar treure coses de les persones a través de la fotografia. Però també faig paisatges, per exemple quan vaig d'excursió aprofit

les meravelloses imatges de la Serra.

En Jota és un gran aficionat a la música, al cinema i ara descobrim que també ho és a la fotografia. Com hi arribes?

La música i el cinema sempre m'han agradat. Quan era petit veia pel·lícules per la televisió i també anava al cinema a Algaida. A la fotografia hi vaig arribar com a de casualitat: per fer coses. Al 1996 em vaig comprar una càmera "digna", amb objectis intercanviables. Vaig començar a fer fotos, desastres... poc a poc vas aprenent, vas parlant amb gent que en sap. I després comences a llegir. Es podria dir que som autodidacte. M'agradava molt, com a fotògraf, n'Alberto Garcia Alix; ara no m'agrada tant. Per cert, en Garcia Alix va viure una temporada a Algaida al 1994 i era popular per ser un del membres de l'anomenada "Movida madrileña". Sempre ha estat molt fidel a ell mateix. Ha fotografiat, sobretot, la gent que l'envolta i que moltes vegades està en situacions límit. Són fotos bastant dures, gent tirada, drogada... Crec que mostra persones romàntiques, que viuen el moment.

Les fotos de RETRETS són serioses. És així com veus la radio?

Volia que les actituds dels fotografiats fossin serioses, perquè veig la ràdio seriosa. I també pens que hem d'estar seriosos davant aquestes polítiques d'en Bauzà en contra del català. Volia retratar actituds de gent enfadada, tot i que va ser difícil i no ho vaig poder aconseguir del tot. Crec que el resultat, en conjunt, ha quedat solemne.

Després d'inaugurar l'exposició, quins comentaris t'han fet arribar? I tu n'estas satisfet?

He parlat amb alguna gent i n'està satisfeta. A jo no m'agrada, m'heu d'entendre, sempre hi trob coses que es podríem millorar. M'agradaria dir que era impossible retratar tota la gent que ha passat per Titoieta Ràdio. Quan preparàvem el pregó de Sant Honorat, comptàrem més de dues-centes persones. De totes maneres ningú s'ha queixat de la selecció.

Amb en Jota també parlarem d'un curtmetratge que no està acabat. Però no vol dir que hi pugui estar algun dia. I d'algunes coses més.

(Aquesta entrevista és un extracte de la que mantinguérem al programa DISSABTE que emet TITOIETA RÀDIO els dissabtes de les 11.00h a les 13.00h hores, al 108 de la FM i a través de www.titoieta.cat.)

La *Conyza bonariensis* (L.) Cronquist

Aquest mes parlarem d'una d'aquestes espècies exòtiques que ens arriben a les illes. En aquest cas probablement arribà en forma de llavor en algun contenidor de planta ornamental. Aquesta espècie aprofità l'escàs, o més aviat, nul control duaner que hi ha a les illes quan ens arriben plantes o animals per a la venda per convertir-se en una espècie invasora de primer ordre.

Etimologia: L'etimologia del nom genèric, *Conyza*, deriva del grec i podria tenir dos orígens: de *konops*=puça, o bé de *konis*=pols. Ambdós fan referència tant a la petita mida de les llavors, com a la pols seca de la planta que s'usa com a repel·lent d'insectes. El nom científic, *bonariensis*, deriva del llatí i vol dir originari de Buenos Aires (Argentina), lloc d'on provenia l'exemplar tipus, si bé la seva distribució és més àmplia. No li coneixem nom comú en català, si bé en castellà l'anomenen "rama negra" o "hierba negra".

Descripció: Planta de la família de les Compostes o Asteràcies. És una planta anual (teròfit) que pot assolir fàcilment el mig metre d'alçada.

La planta presenta un aspecte cendrós per mor de la gran quantitat de pèls que envolten les tiges i les fulles. L'arrel és axonomorfa, no gaire gruixuda. Les tiges són dretes, simples o ramificades a la part apical, amb les branques laterals sovint més llargues que la tija principal.

Les fulles presenten el mateix color cendrós, amb nerviació uninèrvia, però molt difícil d'apreciar pel toment que les cobreix. Són fulles sèssils, linears o lanceolades, especialment les inferiors; amb la vora entera o amb alguna denticulació escassa. La mida és molt variable, entre 3 i 11 cm de longitud i entre 1 i 7 mm d'amplada.

Les flors són petites i molt primes, en forma de tub, i es troben reunides en una inflorescència en forma de capítol, que és un pseudant (una falsa flor). Aquests capítols es presenten, en nombre molt elevat, en forma de raïm o de corimbe a les tiges. Els capítols tenen forma campanulada o subhemisfèrica, d'uns 4 mm d'alçada i amb un involucre d'unes 30 a 40 bràctees peludes. Cada capítol conté flors femenines i flors hermafrodites. Les femenines són més abundants que les hermafrodites, aquest és un dels motius de la seva enorme capacitat d'expansió, ja que una sola planta pot produir milers de llavors fèrtils.

Les flors femenines tenen forma de tub irregular, són molt primes i curtes, a penes sobrepassen els 3 mm de llargària, tenen 5 pètals soldats de color blanc groguenc i un gineceu bicarpelar amb un ovari, un estil i dos estigmes. Les flors hermafrodites tenen la forma del tub més regular, són també curtes i primes, tenen el mateix nombre de pètals i de carpels, però a més tenen un androceu format per cinc estams que presenten els filaments lliures i les anteres soldades (característica pròpia de la família de les Compostes). El calze, com a totes les espècies d'aquesta família, es troba molt transformat, de tal manera que la part basal dels 5 sèpals es troba soldada amb l'ovari, mentre que la part apical es transforma en pèls que, normalment, solen

ajudar a la dispersió de les llavors, cosa molt evident en aquesta espècie.

El fruit és una cúpula, amb un plomall format per aproximadament 12 pèls, molt més llarg que el fruit i que els dona molta facilitat de dispersió per vent. La forma de la cúpula és oblonga, amb una mida d'1 a 1,5 mm de llargària.

Gairebé la podem trobar florida tot l'any, si bé des de finals de primavera fins ben entrada la tardor té el seu màxim de floració. Només és una mica sensible a les fredorades més intenses de l'hivern. Fructifica molt ràpidament després de florir.

Creix en indrets ruderals, especialment abundant a les vores de camins i carreteres. És una espècie de distribució neotropical, la qual cosa vol dir que ocupa els territoris tropicals d'Amèrica. Tot i aquesta naturalesa tropical s'ha adaptat perfectament a altres climes, especialment el mediterrani, de tal manera que actualment és abundant a tota la regió. A Balears és present a les quatre illes grans, i en totes elles és abundant. A Algaida, com podeu veure al mapa que s'adjunta, és una espècie molt comuna.

Usos tradicionals: Com a planta invasora que és, no coneixem que tenguí usos medicinals o d'altra tipus a les nostres illes, però la bibliografia en parla d'alguns. En primer lloc, ja hem dit que la planta capolada pareix ésser que té propietats d'allunyar els insectes, especialment moscards i puces. Té tanins, la qual cosa li dona propietats astringents, antihemorràgiques i antidiarrièiques. També s'usa com a diürètica i, per tant, és útil també en casos de gota o de cistitis. Finalment també s'usa en algunes malalties del fetge.

LLORENÇ GIL

Les alumnes de l'Escola Municipal de Música d'Algaida venien coques el dia de la Fira.
(Fotografia de Jerònia Pou.)

PREGUNTES I AFIRMACIONS FREQUENTS SOBRE LA LEISHMANIOSI

Aprofitem aquest espai per reflectir algunes preguntes i dubtes que ens feu els propietaris amb cans malalts de leishmaniosi. Esperem que us ajudin a entendre millor la malaltia.

Pot encomanar-se la malaltia a un altre o ca o persona si toquem un ca malalt o si ens llepa?

La resposta és NO. L'única manera de transmissió és indirecta. És a dir, cal que un mosquit de l'espècie *Phlebotomus* (a Mallorca els anomenem beates) intervingui picant primer un animal malalt i després un individu sa. A més, el contagi no pot ser immediat perquè la leishmania ha de patir una transformació dins el mateix mosquit.

Així, em pot picar un mosquit a mi?

En aquest cas la resposta és SÍ. De fet el més probable és que si qualcú fa més d'un any que viu a Mallorca o hi ha passat els mesos d'estiu ja hagi estat picat per alguna "beata" que dugués la malaltia.

Per sort la majoria de persones tenim un sistema immunitari competent. Això vol dir que les nostres defenses poden eliminar el paràsit i que d'aquesta manera no patim la malaltia. Per desgràcia, moltes races de ca no són tant competents en aquest sentit i convé que ens assegurem que no la tenen fent una anàlisi almenys un cop l'any.

M'han dit que si un ca contrau la leishmaniosi es mor.

La resposta és rotundament NO. Si un ca contrau la malaltia pot arribar-se a morir si no el tractem i per això és important detectar-la abans que no causi desperfectes irreparables.

Quan un test de detecció de leishmaniosi dona positiu, hem d'ampliar les anàlisis de sang i orina per determinar la gravetat de la malaltia. El pronòstic per a la nostra mascota i la pauta de tractament canvien en funció d'aquest resultats.

Quan un ca té les ungles llargues té leishmaniosi.

No sempre és així, però molts cans amb leishmaniosi les hi tenen. Cal tenir en compte, però, que en general les ungles creixen SEMPRE al llarg de la vida de l'animal. Si per algun motiu (sedentarisme, impossibilitat per moure's, trespòl llis o de rajola...) no les poden gastar, el resultat serà que creixin més del que és normal.

En tot cas, si detectem aquest símptoma o d'altres com falta de pèl al volant dels ulls, aprimament, descamació de la pell (caspa o seborrea); més val acudir al veterinari per descartar la possibilitat que tingui leishmaniosi.

Es pot curar la leishmaniosi?

Sí que es pot curar, si entenem com a curar l'eliminació de la leishmania del cos de l'animal, cosa que comprovem amb diferents anàlisis de sang i moll d'os quan hem acabat els tractaments. El que no podem reparar de vegades és el què ha malmès la malaltia (per exemple problemes de ronyó, a les articulacions o als ulls) que faran que l'animal quedi més delicat i que hagi de prendre dietes especials o algun medicament.

Com podem prevenir que la nostra mascota s'encomani?

Hi ha productes repel·lents que dificulten que el *Phlebotomus* (beata) piqui les nostres mascotes. N'hi ha en forma de pipeta i en forma de collar. També podem fer que els animals no passegin a

les hores que més mosquits hi ha (posta de sol) ni dormin a la intempèrie.

Finalment, existeix el que anomenem detecció precoç. Consisteix a realitzar una o dues anàlisis anuals per comprovar si el nostre ca ha agafat la malaltia. Detectar-la de manera incipient augmenta l'èxit del tractament perquè el paràsit no ha tingut temps d'afectar greument l'animal.

Quins tractaments existeixen per curar la malaltia?

S'han assajat molts medicaments. Alguns han donat respostes bones, d'altres parcials i moltes no aporten gairebé res. Només anomenaré les que funcionen bé. A les nostres clíniques les utilitzem soles o en combinació segons la situació de l'animal i dels seus propietaris:

-Miltefosina (Milteforan): és un xarop pensat exclusivament per a medicina veterinària. Es dona una sola vegada al dia durant vint-i-vuit dies.

-Antimoniat de meglumina (Glucantime): s'aplica en forma d'injeccions una o dues vegades al dia durant 4-6 setmanes o més.

-Alopurinol: es dona en forma de pastilla dues vegades al dia durant molt de temps. Generalment es combina amb la miltefosina o amb l'antimoniat de meglumina.

Quin seguiment de la malaltia s'ha de fer?

Durant el període de tractament el veterinari ha de veure que els medicaments s'apliquin correctament i que la resposta del pacient sigui la correcta (control dels símptomes i dels possibles efectes secundaris). És freqüent que no es comencin a veure millores fins a la segona o tercera setmanes de tractament.

Quan la mascota rep l'alta seguirem fent controls periòdics durant el primer any per detectar una possible recaiguda mitjançant l'exploració clínica i les anàlisis de sang i orina. Posteriorment recomanem un o dos controls anuals com a qualsevol altra mascota aparentment sana.

ORIOl PUIG, veterinari

RECORDANT ESDEVENIMENTS

Podem dir que feia uns mesos que no sentíem a dir res de la nostra estrella, el Sol, però es veu que fa uns dies es varen tornar a registrar dues flamarades d'aquelles tan potents que ja comentàrem abans de l'estiu. A més, les dues flamarades varen aparèixer en menys de 48 hores i es classificaven com a categoria X2 i X1.7, respectivament; de la qual cosa podem deduir que eren molt potents tot i que no suficients per travessar la nostra atmosfera i fer-nos mal, però sí per afectar en algunes senyals de comunicacions.

Aquestes flamarades són molt comunes en aquests mesos, recordau? Era perquè el Sol es troba al màxim del seu cicle. La primera flamarada de classe X de l'actual cicle es va produir al febrer del 2011.

De totes maneres, és una sort que tinguem el Sol a prop, ja que ens ha donat la calor suficient perquè la vida evolucioni; i això segur que és molt difícil d'aconseguir, sobretot si no hi ha llum i calor, com en el cas del planeta que han descobert sense estrella (mirau la imatge). Aquest és un solitari i jove planeta que no orbita cap sol i viatja lliurement per l'espai.

Els científics han anomenat el planeta PSOJ318.5-22 i calculen que està a només 80 anys llum de distància de la Terra. Té una massa sis vegades major a la de Júpiter i es va formar fa "només" 12 milions d'anys. Segons els experts, mai havíem vist un objecte com aquest, surant lliurement pel Cosmos; té totes les característiques dels planetes petits que es troben al voltant d'altres estrelles, però està a la deriva allà tot sol.

El descobridor d'aquest planeta, és un telescopi d'aquells que estan fora de la nostra atmosfera i

casualment l'Agència Espacial Europea (ESA) n'ha "jubilat" un d'aquests. Es tracta del telescopi espacial Planck, que, després de 4 anys i mig dedicats a cartografiar el cosmos i analitzar els seus orígens, ha estat desconnectat. Va encarregar-se d'estudiar la "radiació còsmica de fons" o "radiació còsmica microones", l'origen de la qual es remunta a 380 mil anys després del Big Bang (explosió que es va produir fa 13800 milions d'anys).

També va ser capaç d'obtenir, per exemple, una imatge de la primera llum de l'univers, anomenat en ocasions "fòssil cosmològic", transformat avui en "hiperfreqüències" que varen sorgir poc després del Big Bang. A més, va poder demostrar dues coses: que l'Univers s'expandeix a menor velocitat del que es creia i que la seva edat és 80 milions d'anys més del que s'estimava fa uns anys.

Així i tot, encara que el telescopi hagi deixat de funcionar, els científics seguiran treballant amb les dades que ha recaptat, ja que són moltíssimes i es van analitzant molt a poc a poc. Els resultats permetran aportar més detalls sobre els primers moments de l'univers, i s'espera que al 2014 els experts de l'ESA publiquin una

nova onada de dades sobre el cosmos primitiu a partir del treball del telescopi, que va ser llançat el 2009 i que fa uns dies va entrar en estat d'hibernació permanent".

No obstant això, mentre alguns telescopis i sondes espacials deixen de funcionar, sempre n'hi ha d'altres que comencen les seves missions, com és el cas de Juno, una sonda espacial amb destinació a Júpiter que es va impulsar gràcies a la volta que va fer a la Terra el mes passat, aprofitant la gravetat, va permetre-li d'agafar la velocitat necessària per seguir el viatge rumb al planeta més gran del Sistema Solar. Hi ha d'arribar el 4 de juliol

del 2016, després de viatjar 2.736 milions de quilòmetres!

Finalment, acabarem amb una trista notícia, ja que una volta a la Terra com la d'aquesta nau abans citada, ja la va fer fa uns 50 anys, l'astronauta Scott Carpenter, que ens va deixar fa un mes. Aquest fou l'astronauta que al 1962 es va convertir en el segon nord-americà en orbitar la Terra, en temps en què Washington i Moscou competien per "guanyar" en la carrera espacial. Això és un exemple de pèrdua, com les que patim tots a mesura que passa el temps. Alguns abans que d'altres...

G. S.

Aquest estol de jovenets i jovenetes varen néixer l'any 1943, per tant enguany han entrat dins la dècada dels setanta. Per celebrar-ho llogaren un autocar i anaren d'excursió a Sóller, a l'exposició de Miró i de Picasso i a Can Prunera (n'hi hagué que quedaren a plaça a fer una cervesa). Després de pujar al far de Muleta per contemplar la magnífica panoràmica del port i la Torre Picada, dinaren al restaurant Es Canyís, i molt bé per cert. Decidiren no esperar a la propera dècada per tornar a reunir-se, sinó fer-ho cada any. Molts d'anys!

Quintos del 43

TALLER INTEGRAL DE CIRC

Diumenge dia 22 de setembre, es va dur a terme al Casal de Joves d'Algaida l'activitat "Taller Integral de Circ", que estava organitzada pel mateix casal i que va comptar amb la col·laboració de Cia Des-Equilibrats. El taller tingué una durada aproximada de 2 hores i es va fer al pati del casal Pere Capellà.

Els nins pogueren gaudir d'un capvespre de circ, on treballaren l'equilibri, a través de l'ús del monocicle i el rul·lo; la coordinació i l'agilitat del cos, a través dels malabars, i la resistència i la força, a través de l'acrobàcia del sòl i els equilibris en parella. Estava programat fer quatre pinzellades de globoflèxia però no va donar temps.

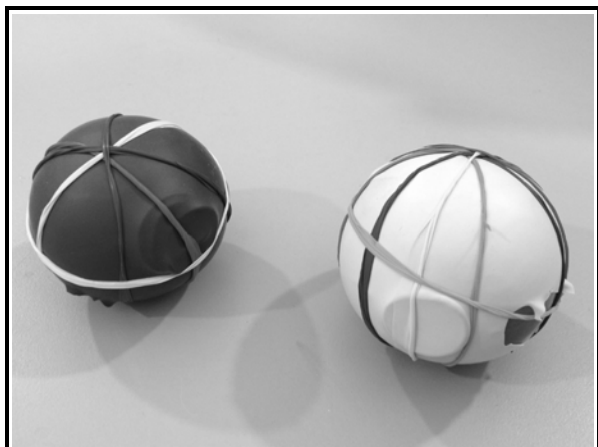
Al taller hi varen assistir nins d'entre 4 i 14 anys i el nombre total d'assistents fou de 18 joves, tots ells del terme municipal d'Algaida.

Fou una activitat molt atractiva on els joves no varen donar cap moment de descans a l'instructor de l'activitat. El que més els va agradar als petits foren els malabars i als més grans el rul·lo i el monocicle on havien de treballar l'equilibri. Al final de l'activitat ja eren petits experts en circ i pogueren fer una mica de demostració als pares que varen exercir d'espectadors de l'activitat.

Cal recordar que l'activitat fou totalment gratuïta per als joves del terme municipal d'Algaida, ja que estava subvencionada per l'Ajuntament d'Algaida, que segueix oferint activitats gratuïtes a tots els joves del poble.

TALLER DE BOLLES SALTADORES

El passat diumenge dia 15 de setembre de 2013, es va dur a terme l'activitat "Taller de bolles saltadores" organitzat pel Casal dels Joves d'Algaida emmarcada dins els programa d'activitats del mes de setembre. El taller va tenir, gairebé, una durada de 3 hores i hi van assistir un total de 6 joves d'Algaida.

El taller va córrer a càrrec de la dinamitzadora del casal, Kika Martí qui també va participar de forma activa en l'activitat. El material a emprar fou molt

econòmic i senzill d'emprar, simplement, necessitaren globus de dues mides diferents, aigua i molta imaginació i creativitat. Primer de tot emplenaren els globus petits d'aigua i seguidament havien d'anar posant capes de globus de mida més gran a sobre, de manera que com més capes tenia la bola, més rebotava. La creativitat va arribar a sorprendre a la mateixa tallerista, amb joves que van crear autèntiques obres d'art.

El taller va servir, entre moltes altres coses, per fomentar la relació entre els joves el poble i el treball cooperatiu, ja que en moltes ocasions, el taller conduïa a demanar ajuda als companys.

Per finalitzar, van sortir al pati del Casal Pere Capellà i van poder gaudir d'una estoneta de joc, aprofitant els globus d'aigua que havien sobrat del taller i poder-los explotar a través dels jocs que va proposar la dinamitzadora.

Fa 233 anys. -Aquest mes comentarem una notícia curiosa i no ens basarem, com és habitual, en documents del nostre Arxiu Municipal sinó en altres fonts.

Al *Cronicon Maioricense* llegim que dia 6 d'agost de 1780 hi va haver “Auto público en Sto. Domingo. Expusose á la vergüenza con caperuza, cirio verde y sambenito á un hombre y una muger de 21 años por sortilegios y embusterías, como la de encontrar dinero. Al día siguiente corrieron por las calles montados en burros, siendo azotados en las esquinas, y luego condenados a dos años de presidio”.

Hem mirat d'ampliar aquesta notícia i hem consultat un *Noticiario de Gabriel Nadal Notario (1743 a 1828)*, un noticiari inèdit del qual hem vist una còpia manuscrita; i referint-se a aquest acte de fe diu: “Dia 6 agost 1780 se féu auto de Fe en el Real Convent de S Domingo, essent inquisidor Fiscal D Jaume Fàbregues Pre. mallorquí, en cuyo auto se tragueren a Rafael Mas alias Pitxerel·lo habitador de Sineu, son ofici pastor, espúreo, i Teresa Rosselló i Bauzà de Ciutat, filla de Bernadí Sabater, i muller de Rafel Aulí menorquí, per embusteros sortilegis, ab mitx Sambenito, sogà al coll i Caperutxa pintada ab Dimonis. Més al dit Mas el dia següent correngué dalt un ase i 200 assots per mà del Butxí, condemnat a tres anys de Puntona (que per no haver-lo atmès en la Puntona, féu en Son Servera de Algaida, propi de dit Sr. Fàbregues, treballant i fent de pastor) i 4 anys de desterro fora de Ciutat, de Sineu, i de la Cort de S. M. quatre llogos entorn. I la dita Teresa correngué axí mateix, sens assots, un any de reclusió i quatre anys desterrada 4 llogues de Ciutat, i cort de S. M., la posaren a la Pietat i allí morí al cap de alguns anys a vidència del gàlich de que estava predominada”. (Gàl·lic o mal gàl·lic equival a malaltia venèria, molt probablement sífilis).

Al llibre *Possessions d'Algaida*, en Miquel Fiolet quan parla de Son Servera fa una semblança de l'inquisidor Jaume Fàbregues que, pel que es veu, s'aprofitava d'un acte de fe per tenir pastor i missatge gratuït durant uns anys. L'inquisidor Fàbregues va morir a la seva possessió de Pina l'any 1785 i està enterrat al Convent de Lloret.

En Miquel també es refereix a aquest Pitxerel·lo i diu: “No voldríem deixar de banda uns altres personatges populars que la tradició oral situa a Son Servera. Entre ells, hem de citar Pitxerel·lo, un esclau moro d'aquesta possessió que tenia uns poders excepcionals, com és ara el de fer ploure en un determinat indret, volar si era necessari i altres miracles igualment fantasiosos. Fa molts anys, construint unes marjades prop del torrent de Pina, vora Son Corró, trobaren l'os d'una cama amb una argolla pel turmell. La gent major d'aquella contrada no dubtà en cap moment que aquest os pertanyia al llegendari esclau Pitxerel·lo”. Queda clar que el tal Pitxerel·lo ni era esclau, ni moro, era Rafel Mas de Sineu, un cristià, un mal cristià segons la Inquisició. I que l'os amb una argolla que trobaren segur que no era d'en Pitxerel·lo perquè el Noticiari del notari Nadal diu que “a principi de octubre de 1790 se féu auto dins el Secret del Sant-Ofici i se tregué en ell el mateix Pitxerel·lo i fonc desterrat fora Reyna”. Es veu que seguia fent de les seves. Si la sentència es va complir, és poc probable que dit Pitxerel·lo tornàs a Son Servera, sobretot tenint en compte que l'inquisidor Fàbregues feia cinc anys que havia mort.

PERE MULET

(*Clastra de Son Servera. Fotografia de Miquel Fiolet.*)

Roser Amills presentà la novel·la *L'Ànima lliure* a Barcelona a la Galeria Esther Montoriol

La presentació es va convertir en una festa de mallorquins

La periodista i escriptora Roser Amills, autora del recent publicat *M'agrada el sexe* i de més de 15 llibres, presentà dissabte 26 d'octubre la novel·la de Maria Coloma Mairata a la galeria Esther Montoriol, amb un públic de luxe i amb excel·lent menjar de ca na Mindona. A la fotografia de l'esquerra podem veure Esther Montoriol, les dues escriptores mallorquines i el també periodista i escriptor Víctor Amela.

A la presentació, on es va unir l'art, la literatura i la

gastronomia, es van remarcar els vincles que hi ha entre Barcelona i Mallorca a través d'un personatge que té una important relació d'amor. A la novel·la on es relata l'obsessió malaltissa de Natxo cap a Maria també s'evoca la Mallorca d'abans de l'explosió turística amb els primers hotels. La periodista Roser Amills ressaltà alguns dels fragments més eròtics amb una lectura dramatitzada.

Les finestres a la novel·la són fonamentals per observar, escoltar i espigar, un tret molt característic dels pobles. Així, Maria Coloma Mairata explicà que "La gent de poble sempre té més imaginació; a les reunions de dones a la fresca sempre fabulen, sempre s'expliquen històries, relats, passions humanes, xafarderies secretes... i sovint és igual si està escoltant una nina petita. Ara ja no es produeixen tant aquestes reunions de dones a la fresca que omplien els carrers a l'estiu, però la necessitat d'imaginar i de fabular en els llocs petits continua".

L'Ànima lliure a Barcelona

El passat diumenge 6 d'octubre la comunitat parroquial d'Algaida es va vestir de festa per a acompanyar en Felip Robles Salas, en Llorenç Falconer Mestre, na Lluçia Puigserver Sancho, n'Elisabet Tomàs Trobat, na Isabel Rodríguez Moyà, en Miquel Lara Ballester, en Plàcid Enric Lara Ballester, na Neus Solana Vanrell, en Marc Albert Muñoz Tomàs, en Tomeu Muñoz Tomàs, en Sergio Nogales Gómez, n'Antònia Paula Tomàs Perelló, en Tomeu Tomàs Perelló, n'Elisabet Ballester Salas, en Pep Toni Bonet Garau i en Vicenç Cañellas Ramis, 16 joves del nostre poble, que de mans del Vicari Episcopal per a l'Evangelització, Mn. Antoni Vadell, reberen el Sagrament de la Confirmació. Fou una celebració molt especial en què aquest grup de joves completaren el seu camí de la iniciació cristiana. Posteriorment, a la rectoria, es va celebrar un refresc amb els seus familiars i amics.

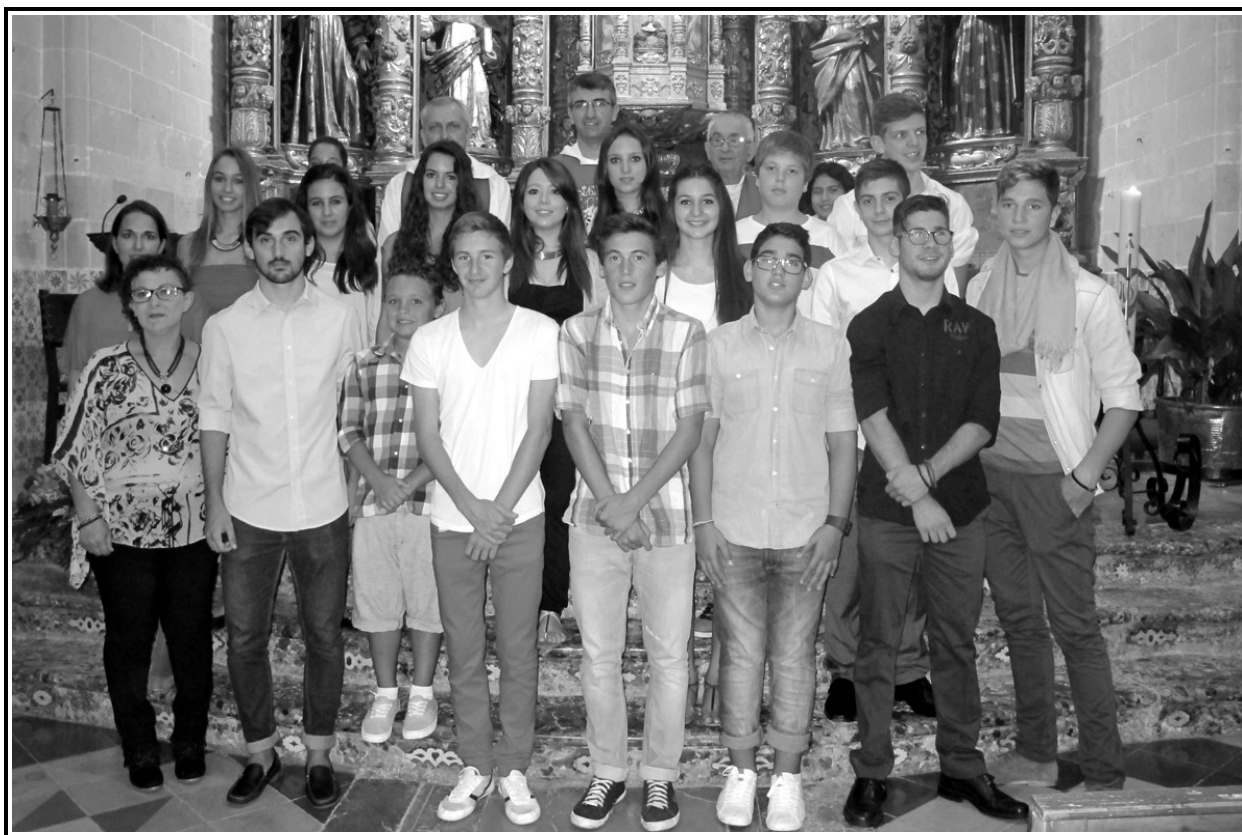
Des del Consell Parroquial volem fer arribar la nostra més sincera gratitud a Mn. Antoni Vadell per presidir la celebració, per les seves paraules i per administrar el sagrament a aquest joves. També agrair molt especialment al cor parroquial la seva participació a la celebració.

També el passat 14 d'octubre iniciarem el nou curs de catequesi setmanal amb la inscripció de 9 nins i nines al primer curs i 16 a segon. I les trobades de catequesi familiar que començaren dia 19 d'octubre amb una participació total de 16 famílies, 8 nins i nines a primer i altres 11 nins i nines a segon.

ANTONI CAÑELLAS BORRÀS, CO
Rector d'Algaida

<http://www.parroquialgaida.es>

<http://www.facebook.com/parroquia.algaida>

(1)

La gran manifestació,
del dia de Sant Miquel,
fou com caiguda del cel,
pels pares i l'Educació;
va ser tal la comunió,
entre els mestres i el país;
talment com un vis a vis,
entre els docents i el poble.
Ser mestre, és tan noble...
fa impossible el desencís.

(2)

Des del moment que tot val:
en De Cobos amb carnet
del PePé ... i no l'han tret,
de presidir el tribunal
gros, el Constitucional;
per anticatalanista.
Hi ha un duet imperialista,
que ens intenta anul·lar,
són en Rajoy i en Bauzá;
no els hem de perdre de vista.

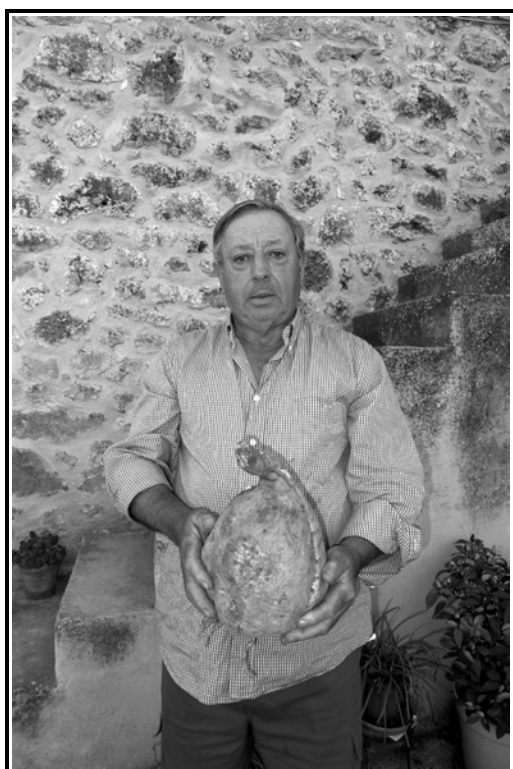
(3)

L'Església, sent amfitriona,
tampoc demanà perdó,
quan la beatificació,
dels cinc-cents de Tarragona.
En Rouco, no perdona...
mirau el 13 -Canal-
de la Confe Episcopal,
on reneix el franquisme,
quasi pur terrorisme;
de moment, només verbal.

(4)

Ara m'he 'curçat uns calçons,
i tenc la vista cansada;
m'han quedat una monada
i direu, per quines raons,
ens ve amb aquestes cançons.
Altres temps, per subsistir,
l'enginy filava molt fi;
és l'herència de ma mare:
d'uns calçons vells de mon pare,
me'n feia uns de nous per mi.

F. T.

*Sa terra és molt agraciada,
terra que cuida l'amo,
mirau quin un de moniato,
cultivat per foravila.*

En **Toni Perelló Vistós** celebra amb una glosa que ha collit un moniato de 4 kg i mig. La segona fotografia compara el moniato amb una taronja; d'aquesta manera ens podem fer una idea bastant aproximada de la grandària gegantina del moniato. (Fotos de Jerònia Pou).

“RAMON LLULL: L'AUTOR, L'OBRA I EL SEU PENSAMENT INNOVADOR”

Fou el títol de la conferència de l'historiador Gabriel Ensenyat que, dins els actes de les Fires de Lluçmajor, va tenir lloc dia 3 d'octubre al claustre de Sant Bonaventura.

Les dues vides de Ramon Llull

El Dr. Ensenyat remarcà, en tot moment, l'originalitat de Llull. *“És com si hagués tengut “dues vides”, és a dir, una dedicada a la família: esposa, fills, amics, vida lligada a la cort... i l'altra dedicada a l'estudi, a la meditació i a viatjar per difondre la seva art i convertir infidels. Aquest canvi es produí quan tenia devers trenta anys i marca un abans i un després perquè Llull deixà la família per a dedicar-se a servir Déu.”*

L'autor medieval més prolífic

Remarcà que fou l'autor de l'Europa Medieval que més obres va escriure, moltíssimes! Més que cap altre escriptor, unes 265, aproximadament, de caràcter científic, literari, filosòfic, teològic... escrites en quatre llengües diferents: el català, el llatí, l'occità i l'àrab. És l'autor europeu de qui es tenen més manuscrits, només n'hi ha més de la Bíblia. Redactà, la majoria de les obres, primer en català ja que era la seva llengua materna. El llatí l'utilitzava com a llengua de comunicació i l'occità, llengua de prestigi i cultura, per escriure poesia. L'àrab l'emprà com a mitjà per convertir els musulmans al cristianisme creant un sistema de pensament filosòfic que demostrava aquelles coses que els musulmans veien com un impediment per la conversió a la fe cristiana. *“Són moltes les obres però encara més perquè quan traduïa a la vegada creava, canviava paraules, afegia, resumia o ampliava coses i quan tenia 70 anys (la mitjana de vida era de 40), després d'un naufragi, en el qual va perdre gran part de la seva obra, les va tornar a escriure.”*

Ramon Llull ha estat un dels creadors del català literari

Tot seguit, ens vam endinsar dins la part que més ens interessava: Ramon Llull com a un dels creadors del català literari. Durant molts d'anys s'havia dit que era el “creador del català literari” però amb tots els estudis que hi ha hagut s'ha revisat aquest terme i podem afirmar que en va ser un dels creadors, juntament amb Jaume I, Bernat Desclot o Arnau de Vilanova. Sí que va ser el primer en escriure novel·les en català, ell pretenia inserir d'una manera mengívola els seus pensaments dins l'obra i intentava involucrar els lectors en els seus projectes.

L'obra de Llull ha generat tres línies de pensament

També va ser l'únic pensador l'obra del qual ha generat tres línies de pensament: el **lul·lisme**, interpretat i seguit pels seus deixebles; l'**antilul·lisme**, contrari al seus pensaments i obres, des d'un punt de vista cristià i el **pseudolul·lisme**, obres atribuïdes a Ramon Llull però que no va escriure mai. Alguns d'aquests impostors eren alquimistes que firmaven amb el seu nom per desfer-se dels inquisidors i ho feien perquè pensaven que ell també practicava l'alquímia. *“De fet però Llull condemnava l'alquímia, deia que l'alquimista trastocava les coses que havia creat Déu i que la mort havia d'existir perquè Déu així ho volia.”*

Punts interessants

Els aspectes que més ens varen cridar l'atenció foren: la quantitat d'obres escrites a mà, hem de recordar que encara quedava molt de temps perquè sortís la impremta. Afegir també la reescriptura de les obres perdudes, la traducció de moltes d'elles i el mèrit que tot això suposa.

- Ramon Llull també es recordat dins el món musulmà, una mostra la tenim en la Universitat de Béjaïa (Bugia) al nord d'Algèria que l'any 2007 commemorà l'estada que hi va fer Llull i el mig any (1307) en què estigué empresonat en una cova, que es conserva encara avui.

- Per cert, sabíeu que el beat mallorquí és el **patró dels informàtics**? Doncs sí, ja que la seva manera d'argumentar a través de la lògica i la combinatòria és la mateixa que utilitza la informàtica moderna.

- Molts de vosaltres també us demanareu per què no el varen fer sant, idò fou perquè diversos inquisidors el varen acusar d'escriure coses contràries a la fe cristiana. El Dr. Ensenyat ens digué que el 2015 i 2016 seran dos anys lul·lians, *“se li dedicaran dos anys perquè no sabem quan morí exactament, es té un document de final del 1315 en què encara es viu i un de principi del 1316 en què ja és mort i són alguns els que pensen si podria ser un bon moment per a nomenar-lo sant.”*

En general, la conferència ens va resultar bastant entretinguda i fàcil de comprendre gràcies a la utilització d'un llenguatge poc formal per part del doctor i l'estructura que va seguir per dur-la a terme. L'acte va durar una hora aproximadament en la qual el ponent va fer diverses pauses amb cites i exemples interessants. Per acabar, ens va concedir tota l'atenció per a la realització de les nostres preguntes. Una vegada finalitzada, alguns vàrem accedir a l'exposició de la primera planta on el Dr. Ensenyat ens va fer una breu explicació d'algunes de les vinyetes il·lustrades sobre la vida del beat.

Una manera agradable i entretinguda de conèixer una mica més aspectes de la nostra llengua i cultura.

Un grup d'alumnes de 1r de Batxillerat IES LLUCMAJOR

QUE EL SILENCI NO ET FACI CÒMPLICE DÓNA LA CARA CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Amb aquest clam, el dia 21 d'octubre de 2013, AHIGE convocà als homes a expressar el seu compromís i posicionament contra les violències masclistes. Reproduïm una part del text del Manifest que es va llegir a les Rodes d'Homes a Mallorca.

“En els últims 10 anys s'han assassinat unes 750 dones al nostre país. Ja són 40 les dones assassinades a Espanya durant el 2013.

Durant l'any 2013 sumen ja 40 les dones assassinades a Espanya.

Mentre nosaltres som aquí en aquest acte, unes 600.000 dones són maltractades en tot l'estat. I, a les nostres illes, 14.200 dones pateixen qualsevol de les formes de violència conegudes.

400.000 dones són prostituïdes, amenaçades i explotades sexualment.

840.000 fills i filles menors d'edat en l'últim any han estat exposats a situacions violentes. El 10% del total de menors.

Una quarta part de les menors pateixen abusos sexuals.

Entre persones adolescents el maltractament ha augmentat un 30% durant el darrer any.

Més de 4.000 homes són a les presons per violència de gènere.

Aquestes xifres no són nombres, són persones que han patit i continuen patint agressions

continues, que han deixat mort, ferides físiques, psicològiques i mentals de difícil curació; dolor i patiments que arrossegaran durant tota la seva vida.”

El proper 25 de novembre, com cada any, estam convocats al DIA INTERNACIONAL PER L'ERADICACIÓ DE LA VIOLENCIA CONTRA LA DONA. Amb motiu d'aquesta data, aquí entre nosaltres també enguany convidam a tenir present la importància d'aquesta lluita, la necessitat indispensable de prendre mesures per tal d'eradicar la més gran per la seva extensió, i greu per la seva dimensió, de les violacions dels drets humans: La violència contra les dones.

Per tant, el **diumenge 24 de novembre** convoca'm a tothom del nostre municipi a un acte de reflexió, de solidaritat, de consciència en el rebuig a la violència masclista. L'acte que s'està preparant comptarà amb la participació de diversos col·lectius i entitats del poble. Tenint en compte diversos factors a preveure, a l'hora d'escriure aquesta pàgina, no podem confirmar el lloc, tot i que es donarà difusió a tothom per tal de facilitar-ne la participació.

ALTRES CONVOCATÒRIES QUE ES VOLEN POSAR A L'ABAST DE TOTHOM:

1. **GENERANT IGUALTAT** – Mirades per a la trobada entre homes i dones. Un curs de 10 hores de durada que es realitzarà a Algaida els dies: 18, 20, 26 i 28 de novembre. Obert a tothom, patrocinat per l'IMAS i amb el suport de l'Ajuntament d'Algaida. Una formació realitzada per part d'AHIGE i a l'abast de tothom. És gratuït i els assistents podran obtenir certificació acreditada.

2. **HOMOCIRCUS**. Una exposició que, partint de les imatges de circ, ens mostra els efectes de la socialització dels homes, ajuda a la reflexió, desperta interrogants. Es podrà veure primerament a Palma a partir del dia 21 de novembre.

Trobareu informació detallada al FB d'AHIGE Illes Balears

<https://www.facebook.com/AhigeIllesBalears>

Fira d'Algaida 2013. Foto de Jerònia Pou

I TROBADA DE REVISTES DE PREMSA FORANA A VALLDEMOSSA

El dissabte dia 19 d'octubre tingué lloc a Valldemossa la I Trobada de Revistes de Premsa Forana, la qual fou el començament d'una sèrie d'encontres entre les publicacions d'arreu de Mallorca, que es faran al llarg de l'any, més o manco cada trimestre. L'objectiu principal és el de tractar temes diversos que afectin les nostres publicacions, alhora que es fa una passejada per la vila i un dinar de companyonia.

El primer amfitrió d'aquestes trobades fou la revista Miramar, amb el grup de l'Obra Cultural Balear de Valldemossa, que estan al capdavant de la revista. Les 14 revistes assistents foren rebudes per n'Antònia Serrano i en Pere Serrano, i la jornada començà tot d'una amb una passejada per la vila, de la mà i explicacions de l'historiador local, Nicolau Canyelles. Les 35 persones assistents visitaren diversos indrets de la part antiga de Valldemossa, tot resseguint el camí de na Mas, que és el camí de l'aigua; la casa de Catalina Homar, algunes creus de terme, les síquies de la Cartoixa i el poble; ca na Mas, el carrer vell per anar a Ciutat, l'Ajuntament antic, la parròquia (s. XIII), la casa de la beata Thomàs, la font de na Búger, unes teules pintades a façanes, la plaça pública...

Després de l'excel·lent passejada d'una hora i mitja amb les explicacions de Nicolau Canyelles, es féu una xerrada d'una hora en un local de l'Ajuntament. El tema principal de la conversa fou "Edició: maquetació i impressió", moderada per la vicepresidenta de Premsa Forana, Elisabeth Sánchez, i amb la participació de totes les publicacions presents. Tots els portaveus de les revistes explicaren la seva realitat quant a l'edició de les seves publicacions, explicaren els problemes a l'hora d'imprimir, i s'intercanviaren diferents maneres de dur a terme l'edició de les revistes. Uns i altres intercanviaren les seves experiències i fou una manera pràctica de conèixer diferents actuacions.

Finalment, es degustà un saborós bufet a la mateixa sala, en un ambient distès i de llargues converses sobre la realitat de les nostres revistes, sobre la realitat de les publicacions de Premsa Forana.

XV CONVOCATÒRIA DELS PREMIS PERIODÍSTICS PREMSA FORANA DE MALLORCA

L'Associació de Premsa Forana de Mallorca (APFM) torna convocar enguany els Premis Periodístics amb l'objectiu d'estimular les publicacions membres i premiar-ne la seva qualitat. Els Premis Periodístics compten amb el patrocini del Institut d'Estudis Baleàrics, del Govern Balear, i es regiran d'acord amb les bases següents:

1.- Els treballs per prendre part en aquesta convocatòria hauran de ser publicats en llengua catalana en les publicacions associades a l'APFM entre dia 1 de gener de 2013 i 31 de desembre de 2013.

2.- S'estableixen cinc modalitats, corresponents a:

- a) reportatge
- b) entrevista
- c) fotografia
- d) opinió
- e) disseny a la millor pàgina

3.- El termini de presentació dels treballs finalitzarà el 15 de gener de 2014.

4.- Cada publicació podrà presentar un màxim d'una proposta per categoria. Cal enviar a la seu de l'APFM tres exemplars de les revistes en les quals s'han publicat els treballs, juntament amb una carta en la qual es detalli a quins premis s'opta.

5.- Cadascun dels treballs premiats –un per a cadascuna de les cinc modalitats- estarà dotat amb 250 euros i un diploma acreditatiu. Els dos finalistes de cada categoria tindran un diploma.

6.- La Junta Directiva de l'APFM designarà els components del jurat.

7.- El lliurament dels premis es farà en el marc de la Diada de Premsa Forana, que es celebrarà en el mes d'abril de 2014.

8.- Els participants vénen obligats a acceptar les presents bases. En el cas que hi hagués algun cas no previst, la Junta Directiva de l'APFM ho resoldrà.

Sant Joan, 28 d'octubre de 2013.

FOTOS DE JERÒNIA POU

ROSALÍA TRICIO i JUAN SALDÍAS, des d'Euskadi a Mallorca

Una Xerradeta amb...

Si hagués de parlar de Juan i Rosalía, diria que són unes persones discretes, amables, afectuoses, molt bons veïns i que saben apreciar els detalls que ajuden a viure millor.

D'on sou?

Jo, en Juan, vaig néixer a Ordizia, un llogaret de la província de Guipúzcoa l'any 1958.

I jo, na Rosalía, a Mondragón, l'any 1965.

Quan començareu en el món del turisme?

R: Fa uns 25 anys

J: ...uns 33 anys. Ens coneguérem treballant a Elorrio, a la cooperativa Eroski al departament de viatges.

Com va ser venir a viure a Mallorca?

R: Viajes Iberia ens va oferir un projecte molt interessant a la seva seu de Palma. A l'any 1994 era la companyia més important en el món del turisme, actualment està tancada.

J: Havíem de gestionar, promocionar i dirigir que el turisme de l'Estat Espanyol i Portugal visités les illes Balears i les Canàries.

Quins càrrecs heu tingut dins les empreses?

J: Tant a Eroski, com a Iberia-Iberojet, com a Travelplan he estat director de

producte nacional i na Rosalía, sots-directora.

La decisió de venir a viure a Algaida?

R: Travelplan, del grup Globalia, ens va oferir participar en un nou projecte. La central està a Lluçmajor i per proximitat ens instal·larem al carrer del Sol.

J: Hem treballat en aquesta empresa uns 12 anys i els dos últims a Tenerife, ens traslladarem amb un important equip humà de gent de Mallorca.

Actualment què esteu fent?

J: Hem creat una petita agència de viatges, d'entrada una mica diferent: no estem oberts al públic, treballam per internet, però atenem personalment.

Ens ho explicau?

R: Voldríem que cada viatge fos especial, adaptat a cada client. Atenem al telèfon 622 050 007. Volem tenir un tracte directe, sense que s'hagi de fer cues i oferim informació actualitzada i a bons preus. La nostra experiència i les eines informàtiques al nostre abast ens permeten aquest tipus de servei. Ens poden demanar informació al correu electrònic rosalia@mundosviajeros.com sense cap compromís.

J: També podeu visitar el nostre web www.mundosviajeros.com.

R: Pensam que viatjar no és tan sols agafar un avió amb hotel. Nosaltres proposam plans de viatge, què fer, on menjar, que convé visitar, llocs interessants, esdeveniments culturals, etc.

Formau part de l'associació del comerç d'Algaida?

J: Sí. Creiem que és una bona iniciativa. Tenim dins la pàgina de l'ajuntament un apartat on presentam promocions.

R: Convidam a la gent que la visiti i s'hi subscrigui. Intentarem tenir-hi informació puntual i que pot ser interessant.

Dins el món del turisme, quin tipus de destinació es considera Mallorca?

J: Malauradament, tant per a peninsulars, com estrangers, es considera un lloc de sol i platja.

Com es pot desestacionalitzar i gestionar millor l'oferta turística a l'illa?

R: Intentar combinar gent que vingui entre setmana amb temes o activitats relacionades amb el món empresarial, s'hauria de finalitzar el palau de congressos de Palma. Oferir escapades culturals, paisatgístiques, rutes literàries, arqueològiques i gastronòmiques. Promocionar recorreguts artístics, museístics, caps de setmana engrescadors dins de temàtiques específiques...

Tenim avantatges pel fet de ser una destinació turística?

J: A Mallorca ens visita gent de casi tot Europa, hi ha un gran moviment

d'avions que van i vénen, aquest fet ha de ser una bona possibilitat per a les persones que vivim a l'illa, per sortir sense haver de passar per Madrid o Barcelona.

R: A més a més, hem de considerar també els creuers que fan escala a Palma: ens apropen a noves destinacions de la Mediterrània.

Quin lloc trobau com a modèlic, turísticament parlant?

R i J: (al mateix temps) Londres.

R: És una ciutat amable, el centre l'han fet còmode per a vianants, amb una oferta cultural magnífica.

J: Sí, hi estic d'acord. Els museus estatals són gratuïts i és una ciutat neta.

Voleu afegir algun comentari?

R: Sí. El nostre objectiu és compartir el nostre coneixement i experiència perquè viatjar sigui el més agradable possible.

J: Creiem que a Algaida és una oferta nova. Trobarem la millor opció per a fer del viatge una experiència ben engrescadora.

R: Per ara tenim la nostra "petita" clientela a Algaida i ens consta que n'estan ben satisfets i ens han mostrat el seu agraïment.

En puc donar fe. És un luxe la garantia i proximitat que ens ofereixen.

Noa, la cussa que tenim una mica a mitges, ens mira estirada al terra. Acabam la conversa, aquest diumenge de tardor que no sabem com s'estirarà el cel grisenc i si ens deixarà sortir a caminar pel camí de son Agustí.

He de dir que tant a en Juan com a na Rosalía sempre els he parlat en català i la seva bona disposició ens ha portat que actualment fem una sessió setmanal de conversa dins "Paraula", la campanya del voluntariat lingüístic de l'OCB.

Els desitjam molt d'èxits en aquesta nova i valenta aventura que han encetat en el nostre poble. Gràcies pel vostre temps!

ELISENDA, del carrer del Sol

Fotos: JERÒNIA POU

TR-XXV Retrets

Exposició de fotografies de Joan J. Jaume

Del **18 al 20 d'octubre**
a la sala d'exposicions del
casal **Pere Capellà**
d'**Algaida**

Del **22 d'octubre**
al **10 de novembre**
a l'edifici **Sa Riera**
de **Palma**